

STAN SANITARNY POWIATU PROSZOWICKIEGO 2024

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Proszowicach

SPIS TREŚCI

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU	5
2. OCENA SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ	6
2.1 CHOROBY ZAKAŻNE	7
2.1.1 Choroby zakaźne przenoszone drogą pokarmową	9
2.1.2 Choroby zakaźne, którym zapobiega się poprzez szczepienia	10
2.1.3 Ostre infekcje dróg oddechowych, w tym grypa i infekcje grypopodobne	13
2.1.4 Choroby przenoszone przez wektory i inne choroby odzwierzęce	14
2.1.5 Gruźlica	16
2.1.6 COVID-19	18
2.2 NADZÓR NAD SZCZEPIENIAMI OCHRONNYMI	18
2.3 NADZÓR SANITARNY NAD PODMIOTAMI LECZNICZYMI	30
3. NADZÓR SANITARNY NAD OBIEKTAMI ŻYWNOŚCIOWO - ŻYWIENIOWYMI	32
3.1 OGÓLNA OCENA OBIEKTÓW ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA	33
3.2 OCENA JAKOŚCI ZDROWOTNEJ ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH ORAZ MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ	34
3.3 WSPÓŁPRACA Z INNYMI INSTYTUCJAMI	35
3.4 OBOWIĄZEK REJESTRACJI DZIAŁALNOŚCI ROLNICZEJ	36
4. NADZÓR NAD JAKOŚCIĄ WODY	37
4.1 WODA PITNA	38
4.2 ZAOPATRZENIE LUDNOŚCI W WODĘ	39
4.3 PRZEKROCZENIA WSKAŹNIKÓW MIKROBIOLOGICZNYCH I PARAMETRÓW FIZYKOCHEMICZNY	40
4.4 BADANIE CIEPŁEJ WODY UŻYTKOWEJ	41
5. NADZÓR NAD OBIEKTAMI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ	42
5.1 GRUPY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ	43
5.2 STAN SANITARNY OBIEKTÓW	44
5.3 KRYTA PŁYWALNIA - BASEN	44
6. WARUNKI SANITARNO-HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY	45
6.1 WARUNKI ŚRODOWISKA PRACY	46
6.2 ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA PRACY	47
6.3 CHOROBY ZAWODOWE	48

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

6.4	ŚRODKI ZASTĘPCZE	49
6.5	NADZÓR NAD PRODUKTAMI KOSMETYCZNYMI I PRODUKTAMI BIOBÓJCZYMI ...	49
7.	NADZÓR ZAPOBIEGAWCZY	50
8.	WARUNKI SANITARNE W PLACÓWKACH OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZYCH	52
8.1	STAN SANITARNO-TECHNICZNY OBIEKTÓW.....	52
9.	ZDROWIE PUBLICZNE I PROMOCJA ZDROWIA.....	55

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

Szanowni Państwo,

Przekazuję w Państwa ręce kolejne opracowanie pt. Stan Sanitarny Powiatu Proszowickiego za 2024 rok.

Omawiamy w nim zakres naszej działalności w tym nadzór nad placówkami w których prowadzona jest działalność żywnościowo-żywieniowa, oświatowa, w zakresie higieny komunalnej i higieny pracy, nadzór nad podmiotami leczniczymi, dystrybucją szczepionek i stanem zaszczepienia dzieci i młodzieży, wodą do spożycia, a także działania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego i działania oświatowo-zdrowotne oraz w zakresie promocji zdrowia.

Analizując raporty Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego Państwowego Zakładu Higieny - Państwowego Instytutu Badawczego widać kolejne wzrosty zachorowań na choroby zakaźne w Polsce. Warto zwrócić uwagę na choroby, które wyróżniły się dużą częstotliwością występowania w 2024 r. Są to zakażenia wirusem RSV, który jest szczególnie niebezpieczny dla dzieci i osób starszych, powodując wiele hospitalizacji. Wirus RSV jest najczęstszą przyczyną infekcji dolnych dróg oddechowych u dzieci poniżej pierwszego roku życia. Przenosi się drogą kropelkową, atakuje drogi oddechowe. Jest czterokrotnie bardziej zakaźny od grypy. W 2024 roku w Polsce stwierdzono 41 631 przypadków zakażeń (w 2023 r. było ich 12 054) z czego 19 080 dotyczyło dzieci do lat 2, w Małopolsce odnotowano 4 537 z czego 2 161 dotyczyło dzieci do lat 2, a w powiecie proszowickim zachorowało 56 osób w tym 32 dzieci do lat 2. Drugą chorobą, która wykazała znaczący wzrost zachorowań, osiągając do końca 2024 r. poziom 32 430 zachorowań w Polsce był krztusiec (w 2023 r. zachorowań było 922), w Małopolsce w minionym roku odnotowano 3 281 a w powiecie proszowickim 18 przypadków zachorowań. Krztusiec jest wysoce zakaźną chorobą układu oddechowego, z ciężkim przebiegiem u niemowląt. Choroba rozwija się od czterech do sześciu dni. Najbardziej narażone na powikłania są właśnie najmłodsi oraz osoby po 65. roku życia. Dzieci chorują ciężko, ponieważ wirus może doprowadzić do zapalenia oskrzelików i groźnych duszności. Szczepienie przeciwko krztuścowi jest obowiązkowe dla dzieci i zalecane dorosłym co 10 lat, a od połowy października darmowe dla ciężarnych kobiet.

Raport o stanie sanitarnym i sytuacji epidemiologicznej powiatu proszowickiego przygotowywany jest od 2014 roku a kolejne opracowania publikowane są na stronie <https://www.gov.pl/web/psse-proszowice>. Zachęcam Państwa również do obserwowania naszych mediów społecznościowych <https://www.facebook.com/PSSEProszowice/> gdzie zamieszczamy aktualne informacje z zakresu szeroko pojętego zdrowia publicznego.

Gorąco namawiam Państwa do lektury.

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny w Proszowicach
Katarzyna Bandola
mgr inż. Katarzyna Bandola

ROZDZIAŁ 1

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU

Powiat proszowicki zajmuje powierzchnię 414,6 km² i jest terenem typowo rolniczym. Tworzy go 6 gmin, w tym 3 gminy miejsko – wiejskie:

- gmina i miasto Proszowice – pow. 100 km²
- gmina i miasto Nowe Brzesko – pow. 54 km²
- gmina i miasto Koszyce – pow. 66 km²
- gmina Koniusza – pow. 88 km²
- gmina Radziemice – pow. 58 km²
- gmina Pałecznica – pow. 48 km²

Powiat proszowicki

Liczba mieszkańców powiatu wg Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) 30.06.2024 roku wynoszącą 41 940 osób.

ROZDZIAŁ 2

2. OCENA SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ

- **Choroby zakaźne**
- **Nadzór nad szczepieniami ochronnymi**
- **Nadzór sanitarny nad podmiotami leczniczymi**

2.1 CHOROBY ZAKAŻNE

Analiza sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych w powiecie proszowickim za rok 2024 została opracowana w oparciu o dane statystyczne, czyli o liczbę przypadków zachorowań i zakażeń zgłoszonych do PSSE w Proszowicach, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa t.j. Ustawą z dnia 5 grudnia 2008 roku o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2024 r. poz. 924 z późn. zm.) przez lekarzy/felczerów. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych w powiecie proszowickim za rok 2024 oceniona została na podstawie zgłoszeń podejrzeń i zachorowań na choroby zakaźne i zakażenia, które raportowane są przez lekarzy, a także na podstawie zgłoszeń biologicznych czynników chorobotwórczych raportowanych przez kierowników laboratoriów mikrobiologicznych. Dane te były na bieżąco rejestrowane, analizowane i przekazywane do Wojewódzkiej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Krakowie w postaci sprawozdań MZ-55, MZ-56, MZ-57 oraz MZ-58. Rejestracja zgłoszonych zachorowań na choroby zakaźne odbywała się w oparciu o aktualne definicje przypadków chorób zakaźnych opracowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego Państwowy Zakład Higieny - Państwowy Instytut Badawczy (NIZP PZH-PIB) na potrzeby nadzoru epidemiologicznego. Od roku 2016 NIZP PZH-PIB stopniowo wdrażał do stosowania przez Państwową Inspekcję Sanitarną na terenie całego kraju System Rejestracji Wywiadów Elektronicznych (SRWE), a od roku 2020 aplikację EPIBAZA. Aplikacja pozwala na wprowadzanie danych z wywiadów epidemiologicznych bezpośrednio z poziomu powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych w zakresie wszystkich podlegających rejestracji chorób zakaźnych. W listopadzie 2020 r. nastąpił ponadto początek wdrażania systemu, koordynowanego przez Główny Inspektorat Sanitarny (GIS): System Ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej (SEPIS), który został połączony z EWP i SRWE w celu skoordynowania nadzoru nad osobami podejrzanymi o zakażenie oraz zakażonymi SARS-CoV-2. W aplikacji SEPIS rejestrowano także ogniska tzw. instytucjonalne COVID-19 oraz niepożądane odczyny poszczepienne (NOP). W roku 2023 rozszerzono funkcje systemu o choroby zakaźne, wywiady oraz ogniska szpitalne.

Szczegółowe dane dotyczące występowania chorób zakaźnych w powiecie proszowickim przedstawiają tabele i opisy zawarte w niniejszym opracowaniu.

Do wyliczenia współczynników zapadalności przyjęto liczbę ludności w powiecie proszowickim podawaną przez GUS na dzień 30.06.2024 roku wynoszącą 41 940 osób oraz w województwie małopolskim 3 429 685 osób.

Dane epidemiologiczne dotyczące występowania chorób zakaźnych w powiecie proszowickim w latach 2020-2024 wraz z wyliczeniem zapadalności dla powiatu proszowickiego i Małopolski na rok 2024 przedstawiają poniższe tabele.

Wybrane choroby zakaźne w powiecie proszowickim jednostki chorobowe	liczba zachorowań				
	2020	2021	2022	2023	2024
wirusowe zapalenie wątroby typu B (ostre i przewlekłe)	0	0	0	0	0
wirusowe zapalenie wątroby typu A	0	0	0	0	0
zakażenia HCV	0	0	0	0	0
salmonellozy	3	9	4	18	11
lamblioza	0	0	1	0	1

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

wirusowe zakażenia jelitowe ogółem:	9	22	61	37	75
w tym: rotawirusowe	5	4	30	16	32
norowirusowe	2	14	8	15	37
inne i nieokreślone	2	4	23	6	6
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe	9	22	61	37	75
biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	38	29	34	52	77
biegunki u dzieci do 2 lat ogółem	17	22	46	29	66
w tym: bakteryjne	0	0	0	0	0
wirusowe	1	10	34	9	41
o etiologii nieokreślonej	16	12	12	20	25
krztusiec	0	0	0	2	18
odra	0	0	0	0	0
świnka	1	0	0	1	2
różyczka	0	0	0	0	0
tęžec	0	0	0	0	0
ostre porażenia wiotkie	0	0	0	0	0
ospa wietrzna	95	91	133	483	242
infekcje grypopodobne i grypa	13 539	15 861	23 753	13 393	437*
zapalenia opon mózgowo- rdzeniowych wirusowe	0	0	0	0	0
zapalenia mózgu wirusowe i nieokreślone	0	0	0	0	0
w tym: zapalenie mózgu odkleszczowe	0	0	0	0	0
inwazyjna choroba meningokokowa ogółem	0	0	0	0	0
w tym: - zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych	0	0	0	0	0
posocznica	0	0	0	0	0
inwazyjna choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> ogółem	0	0	1	3	3
w tym:	0	0	1	1	1
- zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i/lub mózgu	0	0	1	2	2
- posocznica					
inne bakteryjne zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych	0	0	0	0	0
zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych nieokreślone	0	0	0	1	1
płonica	9	1	8	41	44
róża	7	14	7	15	22
borelioza	7	4	29	14	16
gruźlica	4	0	9	6	6
kiła	0	0	1	0	2
rzeżączka	0	0	0	0	0
pokąsania przez zwierzęta	4	3	26	39	34
styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień	2	2	12	23	20
Covid-19	1005	2404	1898	288	452
RSV	-	-	-	0	56
choroba Creutzfeldta-Jacoba	0	0	1	0	0
mpox	0	0	1	0	0

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

Liczba zachorowań oraz zapadalność (na 100 tys. mieszkańców) jednostki chorobowe	Województwo małopolskie		Powiat proszowicki	
	liczba zachorowań	zapadalność na 100 000	liczba zachorowań	zapadalność na 100 000
Ospa wietrzna	17056	497,31	242	577,02
Różyczka	21	0,62	0	0
Płonica	4875	142,15	44	104,92
Borelioza	4527	132,00	16	38,15
Narażenie na wściekliznę**	1380	490,24	20	47,68
Salmonelozy	718	20,94	11	26,22
WZW A	27	0,79	0	0
Róża	951	27,73	22	52,46
Nagminne zapalenie przyusznic - świnka	91	2,66	2	4,77
Krztusiec	3281	95,67	18	4,92
Grypa***	441	12,86	2	4,76

* test combo

** pokąsania, po których podjęto szczepienia przeciw wściekliznie

*** potwierdzone badanie laboratoryjnym

2.1.1 CHOROBY ZAKAŻNE PRZENOSZONE DROGĄ POKARMOWĄ

BAKTERYJNE I WIRUSOWE ZATRUCIA I ZAKAŻENIA POKARMOWE I JELITOWE

Zgłoszono 75 przypadków wirusowego zakażenia jelitowego - w tym 32 o etiologii rotawirusowej. W roku sprawozdawczym zgłoszono 66 zespołów biegunkowych u dzieci do lat 2. W minionym roku odnotowano 11 przypadków salmoneloz (w tym 9 hospitalizacji). Najwięcej zachorowań (6) zarejestrowano w przedziale wiekowym od 0-2 i 10-14 lat.

OGNISKA CHORÓB PRZENOSZONYCH DROGĄ POKARMOWĄ

W 2024 roku na terenie powiatu proszowickiego odnotowano 9 przypadków bakteryjnych zatruc pokarmowych (A09). Wymienione 9 zachorowań stwierdzono w 4 ogniskach (po 2 osoby w 3 ogniskach, 3 osoby w 1 ognisku), czynnik etiologiczny ognisk nie został ustalony.

2.1.2 CHOROBY ZAKAŻNE, KTÓRYM ZAPOBIEGA SIĘ POPRZECZ SZCZEPIENIA

KRZTUSIEC

SZCZEPIENIE przeciw KRZTUŚCOWI
potrzebne w każdym wieku

DTP/DTaP dla dzieci	Tdap dla nastolatków	Tdap dla kobiet w ciąży	Tdap dla dorosłych
2, 3-4, 5-6 miesiąc* 16-18 miesiąc* 6 lat*	14 lat* 19 lat**	27-36 tydz. ciąży***	1 dawka co 10 lat**

* szczepienie obowiązkowe (bezpłatne)
**szczepienie zalecane (odpłatne)
***szczepienia zalecane (bezpłatne)

15/10/2024

Ministerstwo Zdrowia NPZ

Zadanie realizowane ze środków Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, finansowane przez Ministra Zdrowia.

Krztusiec to ostra choroba zakaźna wywołana przez pałeczkę krztuśca. Zakaźność jest wysoka, a ryzyko zachorowania zależy od bliskości i częstości kontaktu z chorym. Nasilenie objawów krztuśca zależy od wieku chorego i stanu uodpornienia. Najbardziej typowe a jednocześnie niebezpieczne objawy krztuśca występują u nieuodpornionych niemowląt i małych dzieci, a najmniej typowe, łagodne u młodzieży i osób dorosłych. Do zakażenia dochodzi drogą kropelkową. Po dostaniu się do organizmu, bakterie wnikają do tkanek, gdzie namnażają się produkując toksynę krztuścową. W pierwszych tygodniach choroby objawy choroby są podobne do

przeziębienia, tj. suchy kaszel, katar, stany podgorączkowe, zapalenie gardła. Następnie pojawiają się typowe i przedłużające się napady uciążliwego długotrwałego kaszlu, który często kończy się głośnym wdechem (zwanym pianiem), wymiotami lub bezdechem. Sam kaszel o różnym nasileniu może utrzymywać się wiele tygodni. Krztusiec u niemowląt i noworodków związany jest z ryzykiem wystąpienia powikłań, tj. zapaleniem płuc, bezdechem, drgawkami, encefalopatią. Powikłania u nastolatków i dorosłych, tj. nietrzymanie moczu, złamania żeber, zapalenia płuc, drgawki występują rzadziej. Przed wprowadzeniem masowych szczepień w 1960 roku, krztusiec był częstą przyczyną zgonów u dzieci poniżej 1 roku życia. W kolejnych latach liczba zachorowań zmniejszyła się ponad 100-krotnie. Od połowy lat 90-tych, także w krajach stosujących masowe szczepienia, obserwuje się wzrost zachorowań na tę chorobę, szczególnie u starszych dzieci oraz dorosłych. Obecnie w Polsce każdego roku rejestruje się około 2 000 – 4 000 zachorowań na krztusiec. W roku 2024 na terenie powiatu proszowickiego odnotowano 18 przypadków zachorowań na krztusiec (w tym 9 hospitalizacji). Obowiązkowe szczepienia ochronne przeciw krztuścowi wykonuje się u dzieci w 1-2 r.ż. (szczepienia podstawowe) a w 6 i 14 r.ż. podaje się dawki przypominające. Dawkę przypominającą w 6 r. ż. wprowadzono do Programu Szczepień Ochronnych w 2004 roku, a dawkę przypominającą w 14 r.ż. wprowadzono od 2016 r. Zaleca się aby w 19 r.ż. przyjąć dawkę przypominającą i kontynuować tę profilaktykę co 10 lat. W 2024 r. w związku ze wzrostem liczby zachorowań, celem ochrony noworodków i niemowląt wprowadzono możliwość bezpłatnego skorzystania z immunizacji kobiet będących w 27-36 tyg. ciąży.

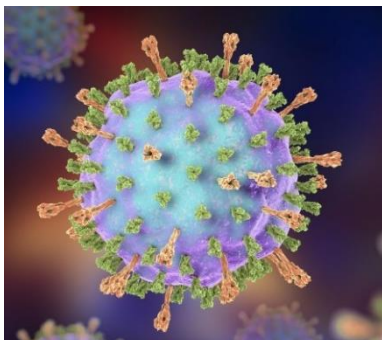
ODRA

Wirus odry jest jednym z najbardziej zaraźliwych oraz najłatwiej przenoszących się wirusów jakie znamy. Nie należy go lekceważyć ponieważ powikłania związane z chorobą mogą być bardzo groźne. Źródłem zakażenia jest chory człowiek. Zakażenie szerzy się drogą kropelkową oraz przez bezpośrednią styczność z wydzieliną z jamy nosowo-gardłowej chorej osoby. Objawy występują po 10-12 dniach od zakażenia. Na 2-4 dni przed pojawieniem się charakterystycznej wysypki występuje gorączka, złe samopoczucie, zapalenie spojówek, katar, kaszel. Wraz z rozwojem choroby temperatura wzrasta do 39-41°C. W jamie ustnej pojawiają się białe wykwity otoczone czerwoną linią (plamki Koplika), a następnie czerwona wysypka stopniowo zlewa się w plamy i obejmuje całą głowę i ciało. Około 30% zachorowań przebiega z powikłaniami szczególnie wśród dzieci do 5 roku życia i dorosłych w wieku powyżej 20 lat.

Najczęstsze powikłania to zapalenie ucha środkowego, które prowadzi do utraty słuchu, biegunka, zapalenie płuc, ostre zapalenie mózgu prowadzące do obrzęku mózgu, zaburzenia wzroku prowadzące do ślepoty, rzadkie ciężkie uszkodzenia mózgu znane jako podostre stwardniające zapalenie mózgu (SSPE), którego objawy pojawiają się kilka lat po chorobie. Odra jest najbardziej niebezpieczna dla dzieci do 5 lat oraz osób z zaburzeniami układu odporności. Co czwarta chora osoba wymaga hospitalizacji. Jedna osoba na 1000 chorych umiera w przebiegu choroby. Odra to choroba, która miała już nie powrócić, a jednak na całym świecie, zwłaszcza w krajach rozwijających się, nadal odnotowuje się częste zachorowania wśród małych dzieci, a nawet przypadki śmierci, przede wszystkim z powodu powikłań w postaci zapalenia płuc. Szacuje się, że chora osoba zakaża średnio 18 kolejnych. Należy pamiętać, że wirus łatwo szerzy się wśród niezaszczepionych osób, dlatego wprowadzenie w 1975 r. szczepień przeciwko odrze, spowodowało znaczny spadek zachorowań na tę chorobę. Zgodnie z programem eliminacji odry realizowanym przez Światową Organizację Zdrowia (WHO), należy dbać o wysoki poziom zaszczepienia przeciwko odrze oraz wykonywać badania w kierunku obecności przeciwciał przeciwdrozwych w klasie IgM z częstością określoną na 1 na 100 000 mieszkańców celem potwierdzenia prawidłowego rozpoznania choroby. Dla województwa małopolskiego oznacza to zbadanie serologiczne 34 przypadków podejrzeń odry rocznie, z czego nie więcej niż 10% (3 zachorowania) powinny stanowić przypadki potwierdzone serologicznie. Szczepienia dają 98-99% gwarancji na uodpornienie się organizmu przeciwko wirusom odry. W 2024 r. w powiecie proszowickim nie odnotowano przypadków zachorowania na odrę. Natomiast sytuacja w Europejskim Regionie WHO pogarsza się. WHO alarmuje o ponad o wielokrotnym zwiększeniu liczby zachorowań na odrę. W Polsce w 2022r. zarejestrowano 27 zachorowań, w 2023 r. 35 a w 2024 zachorowań było już 279.

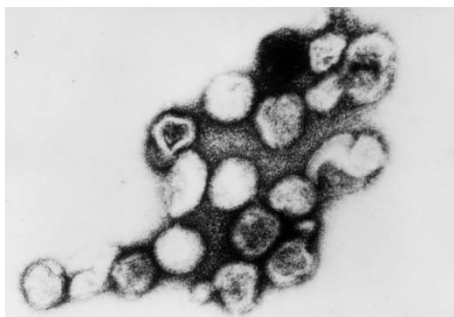
NAGMINNE ZAPALENIE PRZYUSZNIC - ŚWINKA

Nagminne zapalenie przyusznic (świnka) to wirusowa choroba zakaźna, której źródłem zakażenia jest chory człowiek. Infekcja przenosi się drogą kropelkową lub poprzez kontakt z przedmiotami skażonymi wydzieliną z gardła chorej osoby. Objawy występują zwykle po 17-18 dniach od infekcji. Pojawia się gorączka, złe samopoczucie, obrzęk i bolesność jednej lub obydwu ślinianek przyusznych. W wyniku obrzęku może wystąpić utrata apetytu, trudności w połykaniu oraz uczucie suchości w jamie ustnej. Poważniejsze powikłania występują częściej u chłopców niż u dziewczynek. Są to zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, zapalenie jąder prowadzące czasami do bezpłodności, zapalenie trzustki, rzadziej zapalenie stawów,

mięśnia sercowego lub nerwu słuchowego, które prowadzi do trwałej głuchoty. W 2024 w powiecie proszowickim odnotowano 2 zachorowania na świnkę. Chorzy byli w grupie wiekowej 3 lat i w przedziale wiekowym 45-49 lat. Przypadki tej choroby są rejestrowane jako przypadki możliwe, czyli rozpoznane na podstawie obrazu klinicznego, bez potwierdzenia laboratoryjnego. Utrzymujący się od kilkunastu lat niski poziom zachorowań jest związany najprawdopodobniej z wprowadzeniem od 2004 roku do Programu Szczepień Ochronnych obowiązkowych szczepień przeciw odrze, śwince, różyczce. W Polsce w ostatnich latach notowano ok 900 zachorowań rocznie (2023 - 966, 2024 - 930)

RÓŻYCZKA

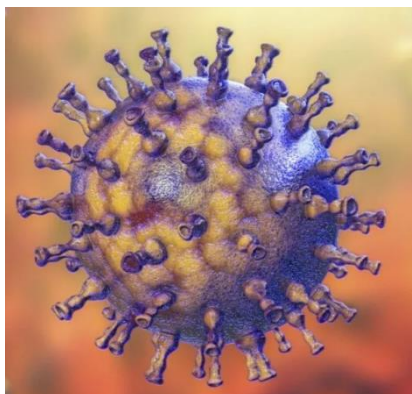

Różyczka jest wirusową chorobą zakaźną, która może się przenosić tylko między ludźmi. Infekcja przenosi się drogą kropelkową. Różyczka u dzieci najczęściej przebiega łagodnie lub bezobjawowo. Na cięższy przebieg narażeni są głównie dorośli. Objawy występują zwykle po 14 - 21 dniach od infekcji. Pojawia się zaczerwienienie gardła, kaszel, katar, podwyższona temperatura oraz wysypka utrzymująca się do 3 dni. Obserwuje się silne powiększenie węzłów chłonnych za uszami i na potylicy. Poważnymi powikłaniami różyczki są zapalenie spojówek, małopłytkowość i zapalenie mózgu -

występujące bardzo rzadko. Różyczka stanowi poważne zagrożenie dla ciężarnych prowadząc do ciężkich uszkodzeń płodu. Ryzyko rozwoju wad wrodzonych zależy od okresu ciąży i jest najwyższe w pierwszym trymestrze ciąży. Typowo dochodzi do poronienia lub urodzenia dziecka z wadami słuchu, wzroku, serca, problemami z rozwojem mowy, upośledzeniem umysłowym, deformacjami i ubytkami kości. Zachorowania były powszechne przed zastosowaniem szczepień.

W 2024 r. w powiecie proszowickim nie stwierdzono zachorowań na różyczkę. W Polsce dzięki obowiązkowym szczepieniom ochronnym liczba zachorowań spada, jednak nadal zachorowania występują wśród młodych dorosłych, w szczególności mężczyzn. W 2023 r. w Polsce zarejestrowano – 243 zachorowania a w 2024 r. 192 zachorowania. W krajach w których rozpoczęto szczepienia już w latach 70 ubiegłego wieku, zachorowania są bardzo nieliczne i ryzyko różyczki wrodzonej praktycznie nie istnieje.

OSPA WIETRZNA

Ospa wietrzna jest ostrą chorobą zakaźną wywołaną przez wirus ospy wietrznej i półpaśca. Jest jedną z najbardziej zaraźliwych chorób zakaźnych. Najczęstszym źródłem zakażenia jest bezpośredni kontakt z chorym lub droga kropelkowa. Zakażenie szerzy się także przez kontakt z przedmiotami zanieczyszczonymi wydzielinami z dróg oddechowych chorej osoby. Do głównych objawów choroby należą: swędząca wysypka grudkowo-pęcherzykowa na tułowie, twarzy, owłosionej skórze głowy, kończynach, błonach śluzowych, gorączka, złe samopoczucie, bóle głowy i mięśni, powiększenie węzłów chłonnych. W większości przypadków ospa wietrzna przebiega łagodnie, jednak u 2-6% chorych mogą wystąpić groźne powikłania. Do najczęstszych powikłań należą zakażenia

bakteryjne skóry, które mogą powodować powstanie szpecących blizn, objawy neurologiczne (zapalenie mózdzku, mózgu, czy opon mózgowo-rdzeniowych) oraz ostra małopłytkowość. Okres zakaźności trwa 1-2 dni przed i do 6 dni po pojawieniu się wysypki, praktycznie do przyschnięcia wszystkich pęcherzyków. Po przechorowaniu ospy wietrznej wirus pozostaje w organizmie w postaci utajonej. W sytuacji spadku odporności dochodzi do rozwoju półpaśca.

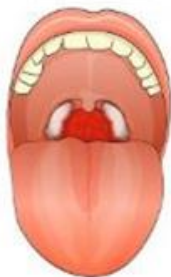
W 2024 r. w powiecie proszowickim potwierdzono 242 zachorowania na ospę wietrzną. Zachorowalność na tę chorobę kształtowała się na niższym poziomie w stosunku do 2023 roku, w którym to odnotowano na naszym terenie 483 zachorowań. W 2024 roku w powiecie proszowickim zachorowało 133 mężczyzn i 109 kobiet. Najwięcej zachorowań wystąpiło w grupie dzieci w wieku 5 lat. Najstarsza osoba jaka zachorowała mieściła się w przedziale wieku 65-74 lat. Na 242 przypadki zachorowań, 218 dotyczyło osób nieszczepionych, 2 osoby zaszczepionej pierwszą dawką, u 22 osób brak było danych o szczepieniu. Przeciwno ospie wietrznej nie prowadzi się obowiązkowych szczepień ochronnych, a tzw. epidemie wyrównawcze zdarzają się co kilka lat. W Programie Szczepień Ochronnych na 2024 r. bezpłatne szczepienia przeciw ospie wietrznej przewidziane były dla dzieci z grup ryzyka ciężkiego przebiegu tej choroby oraz dzieci w żłobkach, klubikach dziecięcych i przebywających w innych instytucjach opiekuńczych.

BŁONICA I POLIOMYELITIS

Zdrowe gardło

Błonica gardła

Błonica - określana też jako dyfteryt, krup lub dławiec, jest ostrą i ciężką chorobą zakaźną, wywoływaną przez bakterie zwane maczugowcami błonicy. Do zakażenia dochodzi drogą kropelkową lub przez bezpośredni kontakt z osobą chorą, nosicielem lub ozdrowieńcem. Objawy pojawiają się początkowo w miejscu kolonizacji bakterii, czyli w gardle, na migdałkach podniebiennych, w krtani, rzadziej w nosie, na spojówkach i błonach śluzowych narządów płciowych. W miejscach wnikięcia do organizmu bakterie wywołują martwicę tkanek, tzw. pseudobłony rzekome mające postać szarych,

półprzezroczystych lub czarnych nalotów, krwawiących przy próbie oderwania. Razem z powiększającymi się szarymi węzłami chłonnymi i obrzękiem szyi mogą prowadzić do zwężenia światła gardła i krtani, oraz zgonu w wyniku niewydolności oddechowej lub zatrzymania krążenia. Maczugowce błonicy wydzielają silną toksynę błoniczą, która rozprzestrzeniając się w organizmie, może prowadzić do zaburzeń w funkcjonowaniu wielu narządów wewnętrznych: nerek, nadnerczy, serca, wątroby i ośrodkowego układu nerwowego. Mogą również wystąpić powikłania neurologiczne, takie jak porażenie podniebienia i tylnej ściany gardła, porażenie mięśni odpowiedzialnych za ruchy gałek ocznych, porażenia kończyn i mięśni twarzy. W roku 2024 w powiecie proszowickim nie stwierdzono przypadków zachorowań na błonicę.

Poliomyelitis - (nagminne porażenie dziecięce lub choroba Heinego-Medina) to ostra choroba zakaźna wywoływana przez poliovirusy. Istnieją 3 typy poliovirusów, które nieznacznie różnią się zakaźnością i nasileniem objawów. Jest to choroba „brudnych rąk” – zakażenia szerzą się głównie poprzez bezpośredni kontakt z zakażonym człowiekiem, kontakt ze skażonymi przedmiotami, spożywanie skażonych pokarmów, w wyniku nieprzestrzegania zasad higieny. Możliwe jest też przeniesienie zakażenia drogą kropelkową. Jeżeli poliovirusy dostaną się do ośrodkowego układu nerwowego, mogą wywoływać uszkodzenie nerwów, co może prowadzić do niedowładu lub porażenia mięśni. Chorują głównie dzieci do 5 roku życia. Objawy występują zwykle po 7-14 dniach od infekcji. Chorzy wydalają wirusy z kałem nawet do 6 tygodni. Okres największej zakaźności występuje od kilku dni przed pojawieniem się pierwszych objawów choroby do 3-4 tygodni po ich wystąpieniu. Do głównych objawów należą: bóle głowy, poczucie ogólnego rozbicia, nieżyt żołądkowo-jelitowy, uczucie sztywności karku i pleców, podwyższona temperatura. U 1 na 200 zakażonych występują nieodwracalne porażenia. Wśród 5-10 % osób z porażeniami dochodzi do porażenia mięśni oddechowych i zgonu. W roku 2022 w powiecie proszowickim nie stwierdzono przypadków zachorowań na poliomyelitis. W związku z programem Światowej Organizacji Zdrowia dotyczącym eradykacji poliomyelitis, nadzorowi epidemiologicznemu podlegają zachorowania z objawami ostrych porażenia wiotkich (OPW) u dzieci do lat 15. Światowa Organizacja Zdrowia wprowadziła zgłaszanie ostrych porażenia wiotkich jako wskaźnik czułości nadzoru nastawionego na wyszukiwanie przypadków poliomyelitis w okresie działań zmierzających do eradykacji tej choroby.

Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Proszowicach (PSSE w Proszowicach) prowadzą czynny monitoring w zakresie OPW. W 2024 r. na terenie powiatu proszowickiego nie stwierdzono ostrych porażenia wiotkich.

W Polsce w trakcie 2016 roku zaprzestano szczepień szczepionką żywą OPV. Od 1 kwietnia 2016 roku szczepienia przeciwko poliomyelitis wykonywane są wyłącznie z użyciem szczepionki inaktywowanej IPV poliwalentnej (1,2,3 typ wirusa). Światowy Dzień Walki z Polio obchodzony jest 24 października.

2.1.3 OSTRE INFЕКCJE DRÓG ODDECHOWYCH, W TYM GRYPY I INFЕКCJE GRYPOPODOBNE

GRYPA groźna choroba wirusowa

Szczepienie to najskuteczniejsza metoda zapobiegania powikłaniom pogrypowym

co roku około **4 mln Polaków** cierpi z powodu grypy i chorób grypopodobnych

chorując zarażasz innych
– dziecko zaraża 10 dni,
a dorosły zaraża 5 dni

wirusy grypy stale zmieniają się, dlatego co roku produkowana jest nowa szczepionka

Szczepienie wzmacnia układ odpornościowy „ucząc” organizm walczyć z wirusem

Główny Inspektorat Sanitarny [/GIS.gov](#) [/GISgovpl](#) [/GIS.gov.pl](#) [/gis.gov.pl](#)

Grypa jest ostrą chorobą zakaźną, wywoływaną przez wirusy grypy. Do zakażenia dochodzi drogą kropelkową lub przez kontakt ze skażoną powierzchnią. Okres inkubacji wynosi 1-4 dni. Wirusy grypy atakują komórki nabłonka dróg oddechowych, w których się namnażają. W konsekwencji powodują ich zniszczenie, co z kolei ułatwia rozwój infekcji bakteryjnych. Objawy grypy są podobne do wielu innych ostrych chorób infekcyjnych. Występuje kaszel, ból gardła, katar oraz nagła, wysoka gorączka powyżej 38°C, dreszcze, bóle mięśniowo-stawowe, bóle głowy, ból w klatce piersiowej, złe samopoczucie, brak łaknienia, nudności i wymioty. Choroba trwa, o ile nie dojdzie do powikłań, około 7 dni. Kaszel i złe samopoczucie mogą utrzymywać się ponad 2 tygodnie. Powodem ciężkiego przebiegu grypy są powikłania pogrypowe, m.in. zapalenie płuc i oskrzeli,

zapalenie ucha środkowego, zapalenie mięśnia sercowego i osierdzia, zaostrzenie istniejących chorób przewlekłych, powikłania neurologiczne. Większość przypadków grypy diagnozowana jest tylko na podstawie objawów klinicznych, co powoduje ich stosunkowo niską wiarygodność etiologiczną. Niezbędna jest diagnostyka wirusologiczna dla potwierdzenia rozpoznania.

W 2024 roku w powiecie proszowickim odnotowano 437 (w tym 51 hospitalizacji) przypadków infekcji grypopodobnych. Dane pozyskano na podstawie przekazanych przez podmioty lecznicze zgłoszeń ZLK-1. Szczepienia przeciwko grypie są zalecane dzieciom od 6 m.ż. do ukończenia 18 r.ż., osobom w wieku powyżej 55 r.ż., osobom mającym bliski kontakt zawodowy lub rodzinny z dziećmi oraz osobami w wieku podeszłym, uczniom i studentom szkół i uczelni prowadzących kształcenie na kierunkach medycznych, pracownikom ochrony zdrowia, szkół, handlu, transportu, funkcjonariuszom publicznym (policja, wojsko, straż pożarna), pensjonariuszom placówek zapewniających opiekę całodobową osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku.

OBJAWY	PRZEZIĘBIENIE	GRYPY
gorączka	rzadko	wysoka, powyżej 30°C
ból głowy	rzadko	często, silne
bóle mięśni	rzadko, słabe	często, silne
osłabienie	niezbyt duże	silne, może trwać 2-3 tyg.
nieżyt nosa	często, z częstym kichaniem	nie u wszystkich chorych
kaszel, ból w klatce piersiowej	łagodny, czasem intensywny	łagodny
ból gardła	często	czasami
niezdolność do pracy	często	zawsze

PŁONICA (SZKARLATYNA)

Szkarlatyna to choroba zakaźna, wywoływana przez bakterie. Infekcję wywołują szczepy paciorkowców *Streptococcus pyogenes*, które produkują egzotoksyny. Bakterie wywołujące szkarlatynę, są jednocześnie przyczyną anginy. Należy mieć jednak na względzie, że są różne szczepy paciorkowców, które są źródłem infekcji. Nie wszystkie mają zdolność wytwarzania egzotoksyn. U części pacjentów, angina paciorkowcowa może przekształcić się w szkarlatynę. Jest to możliwe tylko wtedy, gdy szczep bakterii, odpowiadających za rozwój

anginy wytwarza toksynę, na którą pacjent nie jest odporny. Możliwy scenariusz jest również taki, że angina paciorkowcowa wywołana jest przez bakterię, która nie produkuje egzotoksyny. Wówczas nie pojawi się płonica. W drugiej dobie choroby (sporadycznie w pierwszej) pojawia się charakterystyczna wysypka. Na początku choroby można zauważyć ją w zgięciach stawów i na tułowie. Wysypka stopniowo rozprzestrzenia się na kolejne partie ciała. Wysypka ma postać drobnych plamek lub grudek o lekko czerwonym lub różowym zabarwieniu. Blednie ona pod wpływem ucisku. Ma to istotne znaczenie diagnostyczne, które ułatwia rozróżnienie szkarlatyny od innych schorzeń, w przebiegu których pojawia się wysypka. Charakterystyczne jest również to, że wykwity nie występują na wewnętrznej powierzchni dłoni i podeszwach stóp. Nie ma ich również w okolicach fałdów nosowych i na brodzie. Wysypka zaczyna ustępować po 6-7 dniach. Można zaobserwować wtedy złuszczenie się skóry. Jest to kolejny objaw typowej szkarlatyny. W początkowym okresie, złuszczenie naskórka dotyczy skóry twarzy, a w kolejnych dniach również dłoni i stóp. W przebiegu szkarlatyny pojawiają się również charakterystyczne zmiany na języku.

W pierwszych dniach infekcji pojawia się na nim biały nalot, który zaczyna ustępować zazwyczaj już w drugiej dobie. W kolejnej fazie, obserwuje się tzw. "malinowy język". Brodawki językowe są obrzęknięte i mocno zaczerwienione. U niektórych pacjentów można zauważyć też wykwity na podniebieniu. W 2024 w powiecie proszowickim stwierdzono 44 przypadki zachorowań na płonicę (szkarlatynę) w tym 7 hospitalizacji.

2.1.4 CHOROBY PRZENOSZONE PRZEZ WEKTORY I INNE CHOROBY ODZWIERZĘCE

WŚCIEKLIZNA I PRZYPADKI POKĄSAŃ PRZEZ ZWIERZĘTA

Wścieklizna to wirusowa, śmiertelna choroba układu nerwowego przenoszona przez ssaki. Wirus wścieklizny przenoszony jest ze śliną chorego zwierzęcia poprzez ugryzienie albo oślinienie uszkodzonej skóry lub błon śluzowych człowieka. Źródłem zakażenia wścieklizną są dzikie zwierzęta drapieżne, nietoperze, szopy, pracze, zwierzęta domowe, np. psy, koty, rzadziej sarny, bydło, wiewiórki, gryzonie zakażone przypadkowo wścieklizną. W pierwszej kolejności mogą wystąpić rozdrażnienie, ból głowy, utrata apetytu. W miejscu ukąszenia odczuwa

się mrowienie. W rozwiniętym stadium choroby występują wodowstręt, światłowstręt i niekiedy napady szału. Kolejnym etapem choroby są porażenia nerwów, prowadzące do śmierci. Choroba objawia się zapaleniem mózgu i rdzenia. Jedynym środkiem zapobiegawczym jest szybkie wdrożenie szczepień przeciw wściekliznie, a w bardzo rzadkich przypadkach stosowanie surowicy odpornościowej. Decyzja o podjęciu szczepień przeciw wściekliznie jest zawsze poprzedzona wnikliwym wywiadem epidemiologicznym, w którym należy rozważyć: rodzaj ekspozycji, gatunek zwierzęcia które pokąsało (dzikie, domowe), okoliczności towarzyszące ekspozycji. W każdym przypadku ekspozycji należy dążyć do schwytania podejrzanego o wściekliznę zwierzęcia, w celu poddania go badaniu i obserwacji weterynaryjnej, które mogą wykluczyć konieczność szczepień. W przypadku wścieklizny zapobieganie zachorowaniom wymaga współdziałania pracowników podmiotów leczniczych, Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz Państwowej Inspekcji Weterynaryjnej. Dzięki masowym szczepieniom zwierząt, a także szybkiemu wdrożeniu szczepień przeciw wściekliznie u osób pokąsanych przez nieznane zwierzę na terenie powiatu proszowickiego od lat nie odnotowano zachorowania człowieka na wściekliznę.

W roku 2024 w powiecie proszowickim zarejestrowano 34 przypadków pokąsań przez zwierzęta, głównie przez psy i koty. Szczepieniom przeciw wściekliznie poddano 20 osób pokąsanych. Kwalifikacja do szczepień przeciwko wściekliznie odbywa się zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych u osób, u których doszło do naruszenia ciągłości tkanki podczas kontaktu ze zwierzęciem podejrzanym o wściekliznę. Szczepienia przeciwko wściekliznie

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

wykonywane są w punkcie szczepień znajdującym się na terenie powiatu proszowickiego przy SP ZOZ w Proszowicach, t.j. w Przychodni Specjalistycznej Poradni Chorób Zakaźnych.

Na pamiątkę urodzin Ludwika Pasteur'a co roku 28 września obchodzony jest Światowy Dzień Wścieklizny.

BORELIOZA

Choroba z Lyme, znana również jako borelioza, jest następstwem dostania się do organizmu człowieka bakterii *Borrelia burgdorferi*. Jest to najczęściej rozpoznawana choroba przenoszona przez kleszcze. Zakażenie boreliozą możliwe jest tylko w wyniku pokłucia przez zakażonego kleszcza. Nie można zarazić się boreliozą od osoby, która na nią choruje. W związku z tym, iż *Borrelia* przebywa w jelicie środkowym kleszcza, zanim bakterie zdążą się przedostać z organizmu kleszcza do żywiciela poprzez gruczoły ślinowe, upływa trochę czasu. Nim bakteria dotrze do tkanek gospodarza, może minąć wiele godzin od rozpoczęcia żerowania przez kleszcza. Z tego powodu im szybciej kleszcz zostaje usunięty, tym mniejsze jest ryzyko zakażenia boreliozą. Najczęściej obserwowanym objawem choroby jest charakterystyczny rumień po ukłuciu kleszcza, zwany wędrującym, przyjmujący postać rozległego zaczerwienienia w kształcie pączka. Często rozwija się on wokół miejsca pokłucia przez kleszcza, ale może również uwidocznić się na innych częściach ciała. Ponieważ może upłynąć nawet 28 dni, zanim pojawi się charakterystyczna zmiana ostrzegawcza, ważne jest obserwowanie okolic, w które wkłuł się kleszcz.

Możliwość zapobiegania zakażeniu bakteriami *Borrelia burgdorferi* jest ograniczona do unikania kontaktu z kleszczami, przez stosowanie odpowiedniej odzieży podczas pobytu w miejscach ich występowania, stosowanie repelentów oraz kontrola całego ciała po powrocie z lasu, łąki itp. i jak najszybsze usuwanie kleszczy. W 2024 roku w powiecie proszowickim odnotowano 16 zachorowań na boreliozę.

World Health Organization

CHOROBY PRZENOSZONE PRZEW WEKTORY

WEKTORY MOGĄ STANOWIĆ ZAGROŻENIE DLA CIEBIE W DOMU I W PODRÓŻY

WEKTORY TO MAŁE ORGANIZMY NIOSĄCE GROŹNE CHOROBY

POPULARNE WEKTORY: KOMARY, MUCHY-RODZIE, KLESZCZE

TYLKO 1 UKĄSZENIEM mogą przenosić takie choroby jak:

- Malaria
- Gorączka denga
- Leiszmanioza
- Choroba z Lyme
- Żółta gorączka
- Japońskie zapalenie mózgu

Choroby przenoszone przez wektory powodują śmierć miliona osób każdego roku, a ponad połowa ludzi na całym świecie jest nimi zagrożona.

PROSTE DZIAŁANIA MOGĄ OCHRONIĆ CIEBIE I TWOJĄ RODZINĘ

- Zaszczep się przeciwko Żółtej gorączce i Japońskiemu zapaleniu mózgu
- Zamontuj siatki ochronne w oknach
- Używaj środków odstraszających
- Śpij pod moskitierą
- Pozbądź się zbiorników stojącej wody takich jak kontenery, doniczki i zużyte opony w obszarach, w których rozmnażają się komary.
- Ubiierz się w jasne ubrania, koszulę z długim rękawem oraz długie spodnie
- Aby uzyskać więcej informacji skontaktuj się ze swoim lekarzem.

2.1.5 GRUŹLICA

Gruźlica jest chorobą zakaźną wywołaną przez bakterie - prątki gruźlicy z grupy *Mycobacterium tuberculosis complex*. Zakażenie zwykle rozprzestrzenia się drogą oddechową. Sytuację epidemiologiczną gruźlicy w Polsce monitoruje Instytut Gruźlicy i Chorób Płuc w Warszawie (IGiChP), który prowadzi Krajowy Rejestr Gruźlicy (KRG) oraz

prezentuje aktualne dane dotyczące zachorowań na gruźlicę w Polsce. Gruźlica najczęściej przybiera postać płucną (gruźlica płuc), ale również może atakować inne narządy. Chorzy na gruźlicę podlegają ustawowemu obowiązkowi leczenia, a osoby chore na gruźlicę w okresie prątkowania oraz osoby z uzasadnionym podejrzeniem o prątkowanie dodatkowo obowiązkowej hospitalizacji. Najbardziej typowym objawem jest kaszel. Na samym początku choroby jest suchy, jednakże z czasem zmienia się w mokry. Osoba zakażona odkrztusza tzw. plwocinę. Innymi niepokojącymi objawami, które mogą towarzyszyć osobie chorej są m. in. osłabienie, senność, bóle w klatce piersiowej. Może pojawić się również nieznaczna gorączka, powiększenie węzłów chłonnych. Chorzy skarżą się także na spadek wagi mimo braku zmian w odżywianiu. Jednym z ostatnich objawów może być odkrztuszanie wydzieliny z krwią. Należy dodać, iż choroba nie zawsze daje takie objawy. Istnieje wiele odmian

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

gruźlicy, wśród których wyróżnia się: węzło- płucną, prosówkową ostrą, rozsianą podostrą, rozsianą przewlekłą, guzkową, naciekową, włóknisto-jamistą przewlekłą.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Proszowicach (PPIS w Proszowicach) prowadzi nadzór nad chorymi i osobami z ich najbliższego otoczenia. W 2024 roku na terenie powiatu proszowickiego zarejestrowano 5 przypadków zachorowań na gruźlicę.

24 marca przypada Światowy Dzień Gruźlicy. Święto to zostało zainicjowane przez WHO w celu podnoszenia świadomości oraz poszerzenia wiedzy na temat gruźlicy. Data 24 marca upamiętnia poinformowanie świata nauki przez Roberta Kocha o wyizolowaniu prątka gruźlicy w 1882 roku.

Liczba przypadków zachorowań	Liczba przypadków zachorowań na gruźlicę Przedział wiekowy					Płeć chorego kobieta	Płeć chorego mężczyzna	Liczba zgonów z powodu gruźlicy	
	0-14	15-19	20-44	45-64	65 i więcej			K	M
5	0	0	1	2	2	1	4	0	1

Obowiązująca Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. *o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi* (Dz. U. z 2024 r., poz. 924 z późn. zm.) określa szczegółowo tryb postępowania w przypadku podejrzenia lub rozpoznania zakażenia lub choroby zakaźnej oraz w przypadku stwierdzenia zgonu z powodu choroby zakaźnej. Obowiązek niezwłocznego zgłoszenia przez lekarza lub felczera, który podejrzewa lub rozpoznaje zakażenie, chorobę zakaźną lub zgon z powodu zakażenia lub choroby zakaźnej, powinien zostać dopełniony niezwłocznie, nie później niż w ciągu 24 godzin od momentu rozpoznania lub powzięcia podejrzenia zakażenia, choroby zakaźnej lub zgonu z powodu zakażenia lub choroby zakaźnej. Zgłoszenie należy przekazać państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu lub państwowemu granicznemu inspektorowi sanitarnemu właściwemu dla miejsca rozpoznania zakażenia lub choroby zakaźnej lub zgonu z powodu zakażenia lub choroby zakaźnej. Ustawa obowiązuje również diagnostów laboratoryjnych lub inne osoby uprawnione do samodzielnego wykonywania czynności diagnostyki laboratoryjnej, w przypadku uzyskania dodatniego wyniku badania w kierunku biologicznego czynnika chorobotwórczego do zgłoszenia tego faktu właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu właściwemu dla siedziby laboratorium, w którym wykonano badanie. Zgłoszenia dokonuje się niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin od chwili uzyskania wyniku.

Współpraca Państwowej Inspekcji Sanitarnej w tym zakresie z lekarzami i diagnostami jest niezbędna, aby organy Inspekcji mogły na bieżąco analizować sytuację epidemiologiczną na terenie powiatu i skutecznie przeciwdziałać zachorowaniom. Współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego i szczebla wojewódzkiego, jednostkami nadrzędnymi i innymi powiatowymi stacjami sanitarno-epidemiologicznymi pozwala na sprawne przeprowadzanie dochodzeń epidemiologicznych i rozwiązywanie występujących problemów.

2.1.6 COVID-19

COVID-19 jest chorobą zakaźną o podłożu wirusowym, która atakuje drogi oddechowe. Może objawiać się podobnie jak przeziębienie, ale w cięższych przypadkach wywołuje powikłania takie jak zapalenie płuc czy niewydolność oddechową. Za rozwinięcie się choroby odpowiada koronawirus SARS-CoV-2. Ten patogen należy do rodziny koronawirusów, wśród których znajdują się również SARS-CoV czy wirus MERS-CoV. 1 lipca 2023 r. został odwołany w Polsce stan zagrożenia epidemicznego wprowadzony w związku z zakażeniami

wirusem SARS-CoV-2. Decyzja ta miała związek z poprawą sytuacji epidemiologicznej w kraju. COVID-19 nie stanowi dziś większego zagrożenia, choć na pewno należy spodziewać się okresowo zwiększonych fal zachorowań. Po osiągnięciu progu odporności zbiorowskiej, COVID-19 stanie się jedną z sezonowych chorób, z którą służby sanitarne będą walczyć jak z dziesiątkami innych chorób zakaźnych ludzi. W 2024 r. w powiecie proszowickim odnotowano 452 przypadki zachorowań na COVID-19 (w tym 46 osób było hospitalizowanych).

Lp.	Przyczyna zgonu		Liczba zgonów oraz podejrzeń zgonów z powodu Covid-19			
	Kod ICD-10	rok	2021	2022	2023	2024
1.	U07.1	COVID -19 wirus zidentyfikowany	55	24	1	1

W 2024 r. stwierdzono jedno ognisko tzw. "instytucjonalne" wywołane SARS-CoV-2, które odnotowano w placówce medycznej.

2.2 NADZÓR NAD SZCZEPIENIAMI OCHRONNYMI

Program Szczepień Ochronnych (PSO) popularnie nazywany Kalendarzem Szczepień, jest opracowywany każdego roku przez Główny Inspektorat Sanitarny. Zawiera wykaz obowiązkowych i zalecanych szczepień oraz zasady ich przeprowadzania. W niektórych przypadkach, np. z powodu opóźnienia w realizacji szczepień ze względu na stan zdrowia pacjenta, powrotu dziecka z innego kraju, konieczne jest opracowanie indywidualnego kalendarza szczepień ustalanego przez lekarza dla dziecka. Szczepienia obowiązkowe są bezpłatne, finansowane z budżetu Ministerstwa Zdrowia. Do obowiązkowych szczepień, zgodnie z PSO, należą szczepienia przeciw: gruźlicy (BCG), wirusowemu zapaleniu wątroby typu B (HBV), błonicy, tężcowi i krztuścowi (DTP), *poliomyelitis* (IPV), *Haemophilus influenzae typu b* (Hib), pneumokokom (PCV), odrze, śwince i różyczce (MMR) oraz przeciw rotawirusom (RV). Dla wybranych grup dzieci obowiązkowe jest także szczepienie przeciw ospie wietrznej. Szczepienia obowiązkowe są realizowane do 19 roku życia oraz u osób dorosłych szczególnie narażonych (np. studentów medycyny). Obowiązek poddawania się szczepieniom ma w Polsce charakter powszechny i podlegają mu wszystkie osoby przebywające na terenie Polski. Podstawą prawną nałożenia obowiązku szczepień przeciw wybranym chorobom zakaźnym jest art. 5 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, który nakłada obowiązek poddawania się szczepieniom ochronnym na osoby przebywające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Zwolnione z tego obowiązku są osoby przebywające krócej niż 3 miesiące. W odniesieniu do osób nieposiadających zdolności do czynności prawnych (np. dzieci) odpowiedzialność za wypełnienie tego obowiązku ponosi osoba sprawująca nad tą osobą prawną pieczę (rodzic)

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

albo jej opiekun faktyczny. Wykonanie obowiązku szczepień przez osoby zobowiązane do poddawania się szczepieniom (poddawania dzieci szczepieniom) jest zabezpieczone środkami egzekucji administracyjnej.

KALENDARZ SZCZPIEŃ DZIECI I MŁODZIEŻY NA 2024 ROK

szczepienia

info

Szczepionka przeciw	24h*	6 tygodni	2 miesiąc	3 miesiąc	4 miesiąc	5 miesiąc	6 miesiąc	7 miesiąc	13-15 miesięcy	16-18 miesięcy	6 lat	12-13 lat	14 lat	19**
Gruźlica	BCG													
Wirusowemu zapaleniu wątroby typu B	HBV		HBV					HBV						
Rotawirusom			RV											
Błonicy, tężcowi, krztuscowi		DTP	DTP	DTP	DTP					DTP	DTaP		Tdap	Td
Poliomyelitis			IPV		IPV	IPV				IPV	IPV			
Hib		Hib	Hib	Hib	Hib					Hib				
Pneumokokom		PCV		PCV					PCV					
Odrze, śwince, różyczce									MMR		MMR			
Ludzkiemu wirusowi brodawczaka												HPV***		
COVID-19									COVID-19					
Meningokokom		MenB i MenACWY lub MenC												
Grypie									IIV (po ukończeniu 6 m.ż.) lub LAIV (po ukończeniu 24 m.ż. do ukończenia 18 lat)					
Ospie wietrznej											VZV			
Wirusowemu zapaleniu wątroby typu A											HAV			
Kleszczowemu zapaleniu mózgu											KZM			

*szczepienie powinno być przeprowadzone przed wypisaniem dziecka z oddziału noworodkowego, **Td obowiązkowe lub Tdap zalecane, ***szczepienia bezpłatne w grupie 12-13 lat, w pozostałych grupach odpłatne lub częściowo refundowane.

szczepienia obowiązkowe

szczepienia zalecane

szczepienia zalecane, bezpłatne

BCG - szczepionka przeciw gruźlicy, HBV (Hepatitis B Vaccine) - szczepionka przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu B, DTP - szczepionka przeciw błonicy, tężcowi i krztuscowi, bezkomórkowa, RV - szczepionka przeciw rotawirusom, DTaP - szczepionka przeciw błonicy, tężcowi i krztuscowi, bezkomórkowa, Tdap - szczepionka przeciw błonicy, tężcowi i krztuscowi, bezkomórkowa z obniżoną zawartością antygenów błonicy i krztusca, IPV (Inactivated Polio Vaccine) - szczepionka przeciw poliomyelitis, zabiła, Hib - szczepionka przeciw Haemophilus influenzae typu b, MMR - szczepionka przeciw odrze, śwince i różyczce, PCV - skoniugowana szczepionka przeciw pneumokokom, IIV (Inactivated Influenza Vaccine) - szczepionka przeciw grypie (inaktywowana), LAIV (Live Attenuated Influenza Vaccine) - szczepionka przeciw grypie (żywa, donosowa), MenB - szczepionka przeciw meningokokom grupy B, MenACWY - szczepionka przeciw meningokokom grupy A, C, W, Y lub C, HPV - szczepionka przeciw ludzkiemu wirusowi brodawczaka, VZV - szczepionka przeciw ospie wietrznej, HAV (Hepatitis A Vaccine) - szczepionka przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu A, KZM - szczepionka przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu, COVID-19 - szczepionka przeciw COVID-19

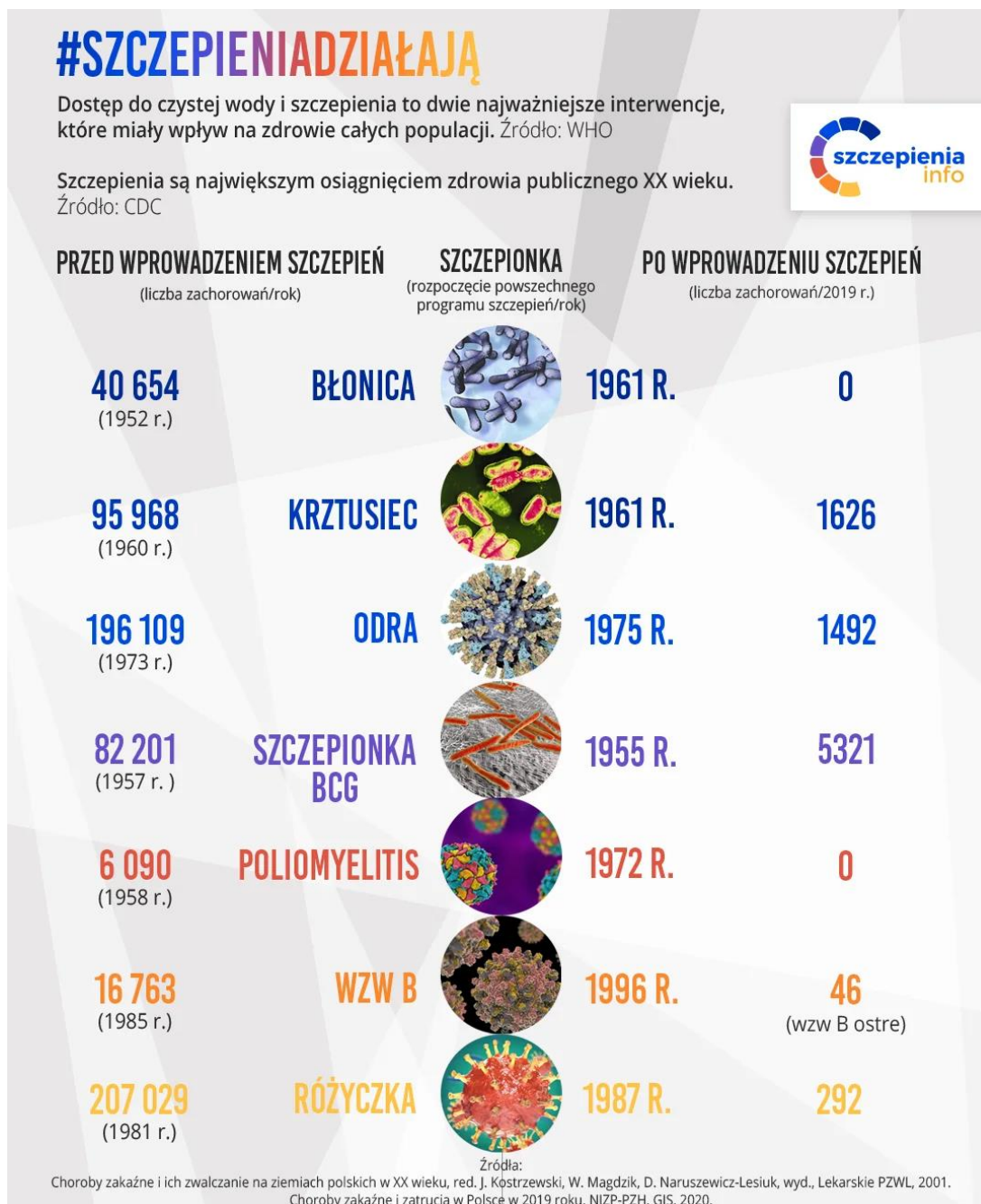
Zadanie realizowane ze środków Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, finansowane przez Ministra Zdrowia.

Nadzór nad szczepieniami ochronnymi w 2024 r. prowadzony był w stosunku do 8 582 dzieci i młodzieży w rocznikach od 2005 do 2024. W 2024 roku w ramach realizacji PSO pracownicy PSSE w Proszowicach rozdysponowali 6 200 preparatów szczepionkowych. Odbiorcami szczepionek były podmioty lecznicze posiadające punkty szczepień oraz SP ZOZ w Proszowicach. W roku 2024 na terenie powiatu proszowickiego nie zarejestrowano niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP). W 2007 r. z inicjatywy NIZP-PZH (we współpracy z Polskim Towarzystwem Wakcynologii) powstał portal internetowy szczepienia.info, służący popularyzacji wiedzy o szczepieniach opartej na dowodach naukowych. W styczniu 2010 r. uzyskał akredytację WHO i został dodany do listy stron internetowych polecanych przez tę organizację, jako informujący o szczepieniach w sposób rzetelny i wiarygodny. Na portalu prezentowane są zagadnienia związane z charakterystyką dostępnych szczepionek, bezpieczeństwem i skutecznością szczepień, schematami szczepień, informacje związane z PSO na dany rok (w tym informacje dotyczące zmian) oraz wyniki nadzoru epidemiologicznego nad chorobami zwalczanymi drogą szczepień.

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

Szczepienia ochronne mają za zadanie zapobiegać zachorowaniom na choroby zakaźne, jak również kształtować odporność całej populacji, zapewniając ochronę także tym osobom, które ze względu na zdrowotne przeciwwskazania nie mogły zostać zaszczepione. Dla większości chorób przyjmuje się, że odporność populacyjną osiąga się przy zaszczepieniu co najmniej ok. 95% populacji. Należy pamiętać, że odmowa zaszczepienia dziecka jest decyzją skutkującą nie tylko na zdrowie tego dziecka, ale także na odporność całej populacji. Spadek wszczepialności poniżej 90% spowoduje nawrót epidemii chorób u nas niewystępujących lub pojawiających się rzadko. Jeśli spadek liczby zaszczepionych w populacji będzie się pogłębiał do poziomu 80-85%, dojdzie do powrotu chorób, które dotychczas były skutecznie zwalczane a nawet istniała nadzieja na ich wyeliminowanie.

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

Inicjatorem postępowania w sprawie konsekwencji związanych z niezgadzaniem się rodzica na szczepienie dziecka jest świadczeniodawca, który przechowuje tzw. kartę uodpornienia, czyli podmiot sprawujący profilaktyczną opiekę nad dzieckiem – zgodnie z §15 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych. Jest on zobowiązany do zawiadomienia o fakcie uchylania się od obowiązku szczepień właściwego Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego (PPIS), informację tę zamieszcza w kwartalnym sprawozdaniu z realizacji szczepień ochronnych, którego wzór został określony w załączniku nr 3 do powołanego rozporządzenia. PPIS jest wierzycielem ustawowego obowiązku szczepień, zgodnie z zapisami ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Zgodnie z Art. 20. § 1. tej ustawy, organem egzekucyjnym w zakresie egzekucji obowiązków o charakterze niepieniężnym (jakim jest obowiązek szczepień) jest wojewoda, który wszczyna egzekucję administracyjną na wniosek wierzyciela, na podstawie wystawionego przez niego tytułu wykonawczego, sporządzonego według ustalonego wzoru.

Łącznie do końca roku 2024 na terenie powiatu proszowickiego uchylało się od obowiązku szczepień ochronnych 58 osób (rodzice/opiekunowie) – 34 dzieci nie zaszczepiono. Trend ten jest niepokojący, gdyż tylko wyszczepiona na poziomie co najmniej 95% populacja jest odporna na masowe zachorowania związane z patogenami chorobotwórczymi. Takie działania skutecznie zapobiega szerzeniu się zachorowań na choroby zakaźne nie tylko na osoby uodpornione w drodze szczepienia, ale również na osoby, które ze względu na przeciwwskazania zdrowotne nie mogą być przeciw nim szczepione lub osoby, które pomimo prawidłowo przeprowadzonego szczepienia nie wykształciły odporności immunologicznej. W 2024 r. po wdrożeniu przez PPIS w Proszowicach działań interwencyjnych wobec osób uchylających się immunizacji poddano w sumie 8 dzieci tym samym zostały one skreślone z listy osób opornych. Wobec wszystkich rodziców PPIS w Proszowicach prowadził postępowania administracyjne. Ponadto w 2024 r. wystawiono 4 upomnienia rodzicom dzieci, którzy uchylają się od obowiązku poddania dziecka szczepieniom ochronnym, a także wystosowano 4 tytuły wykonawcze wraz z wnioskami o wszczęcie egzekucji administracyjnej. Zdarzają się przypadki, gdy lekarskie badanie kwalifikacyjne daje podstawy do długotrwałego odroczenia obowiązkowego szczepienia ochronnego, wówczas lekarz kieruje osobę objętą obowiązkiem szczepienia ochronnego do konsultacji specjalistycznej zgodnie z art. 17 ust. 5 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 roku o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

Sytuacje szczególne wymagające konsultacji obejmują między innymi:

- pacjentów z grup ryzyka, w tym wcześniaki i osoby przewlekłe chore, pacjentów, u których występuje konieczność ułożenia indywidualnego programu szczepień,
- postępowanie i kontynuacja szczepień po niepożądanym odczynie poszczepiennym,
- inne, w których lekarz realizujący program szczepień ochronnych ma wątpliwości co do optymalnej metody postępowania.

Na terenie Krakowa działają 4 poradnie udzielające konsultacji specjalistycznych w zakresie szczepień ochronnych:

1. Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy im. Św. Ludwika
Poradnia Chorób Zakaźnych – Szczepień

31-503 Kraków
ul. Strzelecka 2 A
tel.: 12 619 86 00

2. Krakowski Szpital Specjalistyczny im. Jana Pawła II
Wojewódzka Poradnia Szczepień Ochronnych

31-202 Kraków
ul. Prądnicka 80

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

tel.: 12 614 35 15

3. Uniwersytecki Szpital Dziecięcy w Krakowie

Poradnia dla Dzieci z Grup Wysokiego Ryzyka

ul. Wielicka 265

30-663 Kraków

tel.: 12 658 20 11 wew. 1709

4. Szpital Specjalistyczny im. S. Żeromskiego

NZOZ Poradnia Szczepień Ochronnych

31-913 Kraków

os. Na Skarpie 66

tel.: 12 644 01 44 wew. 463

Szczepienia zalecane to szczepienia nie ujęte w programie obowiązkowym, co nie oznacza, że są mniej ważne. Szczepienia te także zabezpieczają przed groźnymi chorobami i ich powikłaniami. Rekomenduje się je w danym wieku lub z określonych wskazań zdrowotnych. Koszt szczepionki w tym przypadku pokrywa sam pacjent lub rodzic/opiekun dziecka.

Szczepienia zalecane dla dzieci (odpłatne)

Wiek dziecka	Szczepienie zalecane przeciw
Od 2 miesiąca życia	Inwazyjnym zakażeniom <i>Neisseria Meningitidis</i>
Od 13 miesiąca życia	Ospie wietrznej, WZW typu A oraz Kleszczowemu zapaleniu mózgu

Szczepienia zalecane dla dzieci (bezpłatne)

Wiek dziecka	Szczepienie zalecane przeciw
Od 6 miesiąca życia	Grypie
Od 7 miesiąca życia	COVID-19
Od 11 roku życia	Ludzkiemu wirusowi brodawczaka (HPV)

Szczepienia zalecane dla osób dorosłych

Szczepienia dorosłych należą do szczepień zalecanych, odpłatnych. Osobom dorosłym zalecane są następujące szczepienia:

- szczepienie przeciw wzw B (wszyscy nieszczepieni, 3 dawki),
- szczepienie przeciw grypie (raz w roku, na początku sezonu infekcyjnego, 1 dawka) – w zależności od grupy, szczepionka może być bezpłatna (kobiety w ciąży oraz osoby powyżej 65 r.ż.) lub objęta 50% refundacją (osoby w wieku 18-64),
- szczepienie przeciw COVID-19 (wszyscy nieszczepieni, szczepienie podstawowe+ wymagane dawki przypominające) – szczepionka bezpłatna,
- szczepienie przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi szczepionką dTap z obniżoną zawartością antygenów błonicy i krztuśca (dawka przypominająca co 10 lat),
- szczepienie MMR przeciw odrze, śwince i różyczce (wszyscy nieszczepieni, 1 lub 2 dawki),
- szczepienie przeciw ospie wietrznej (wszyscy, którzy nie chorowali i nie byli szczepieni, 2 dawki),
- szczepienie przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu (3 dawki, dawka przypominająca co 3 do 5 lat),
- szczepienie przeciw meningokokom grupy B (2 dawki) oraz meningokokom grupy grupy A, C, W, Y (1 dawka),

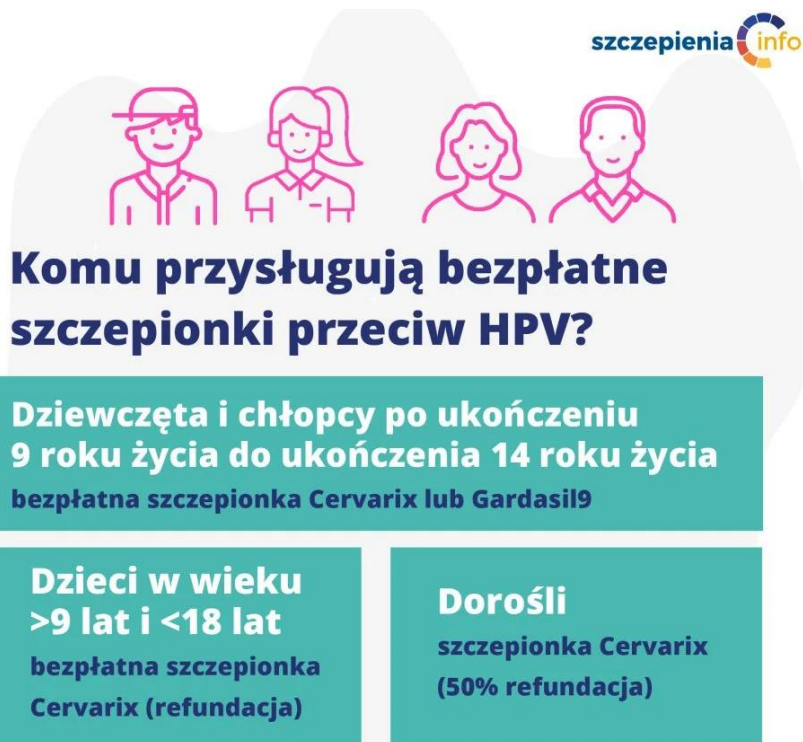
- szczepienie przeciw wzv A (wszyscy nieszczepieni, 2 dawki).
- szczepienie przeciw pneumokokom (szczepionka skoniugowana 1 dawka). Szczepionka dostępna jest bezpłatnie osobom w wieku 65+ ze zwiększonym ryzykiem choroby pneumokokowej.

Powszechny program szczepień przeciw HPV realizuje założenia i cele Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020-2030. Uzupełnia bezpłatny program szczepień ochronnych dla dzieci i młodzieży o szczepienie, które chroni przed chorobami wywołanymi przez HPV. Szczepienia realizowane są bezpłatnie dla dzieci po ukończeniu 9 roku życia do ukończenia 14 roku życia (dostępne są dwa preparaty: Cervarix i Gardasil-9). Dodatkowo preparat Cervarix jest bezpłatny w ramach refundacji dla dzieci po ukończeniu 9 roku życia do 18 lat, natomiast osobom dorosłym przysługuje ten preparat w ramach 50-procentowej refundacji (potrzebna jest recepta od lekarza).

Komu przysługują bezpłatne szczepionki przeciw HPV?

Grupa	Opis
	Dziewczęta i chłopcy po ukończeniu 9 roku życia do ukończenia 14 roku życia Bezpłatna szczepionka Cervarix lub Gardasil9
	Dzieci w wieku >9 lat i <18 lat Bezpłatna szczepionka Cervarix (refundacja)
	Dorośli Szczepionka Cervarix (50% refundacji)

szczepienia.info

Komu przysługują bezpłatne szczepionki przeciw HPV?

Dziewczęta i chłopcy po ukończeniu 9 roku życia do ukończenia 14 roku życia bezpłatna szczepionka Cervarix lub Gardasil9	
Dzieci w wieku >9 lat i <18 lat bezpłatna szczepionka Cervarix (refundacja)	Dorośli szczepionka Cervarix (50% refundacja)

#PowszechnyProgrambezpłatnychSzczepieńHPV

Pneumokoki

– chroń siebie i bliskich
po 65. roku życia

Dlaczego to ważne?

- Choroba pneumokokowa, w tym zapalenie płuc, może być bardzo groźna.
- Często prowadzi do zaburzenia pracy narządów i utraty samodzielności u osób starszych.

Jak działa szczepionka?

Chroni przed zapaleniem płuc i inwazyjną chorobą pneumokokową.

Dla kogo szczepionka jest bezpłatna?

Osoby 65+ z grup ryzyka:

- Przewlekłe choroby: serca, wątroby, płuc, nerek
- Cukrzyca
- Nowotwory, białaczka, szpiczak mnogi
- Wrodzony lub nabyty niedobór odporności
- Zakażenie wirusem HIV
- Choroba Hodgkina
- Jatrogena immunosupresja
- Przeszczep narządu
- Asplenia (wrodzona/nabyta), wyciek płynu mózgowo-rdzeniowego
- Implant ślimakowy
- Hemoglobinopatie, np. niedokrwistość sierpowata

Jak uzyskać szczepionkę?

- 1 Umów się na wizytę u lekarza lub pielęgniarki po receptę.
- 2 Odbierz bezpłatną szczepionkę w aptece.
- 3 Zaszczep się w przychodni lub aptece, która wykonuje szczepienia.

Obwieszczenie Ministra Zdrowia z dnia 30 sierpnia 2023 r. w sprawie wykazu refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. Urz. Min. Zdr. 2023.73).

Ministerstwo
Zdrowia

NPZ

Urząd
Miejscowy

Zadanie realizowane ze środków
Narodowego Programu Zdrowia
na lata 2021-2025, finansowane
przez Ministra Zdrowia.

szczepienia info

Zakażenie pneumokokowe -

Zakażenie pneumokokowe jest wywołane przez bakterie zwane pneumokokami lub dwóinkami zapalenia płuc o nazwie łacińskiej *Streptococcus pneumoniae*. Pneumokoki są najczęstszą przyczyną pozaszpitalnych, bakteryjnych zakażeń układu oddechowego takich jak zapalenie ucha środkowego, zapalenie zatok oraz zaostrzenie przewlekłego zapalenia oskrzeli. Są też najczęstszą przyczyną pozaszpitalnego zapalenia płuc. Najcięższą postacią zakażenia pneumokokowego jest tzw. inwazyjna choroba pneumokokowa (ICHP). W pojęciu tym mieści się zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, sepsa (posocznica) i zapalenie płuc z bakteriami. Pneumokoki mogą również wywoływać zapalenie spojówek, zapalenie otrzewnej oraz zapalenie stawów. Zakażenie pneumokokami występuje we wszystkich grupach wiekowych, ale szczególnie narażone

są małe dzieci poniżej 2 r.ż. i osoby dorosłe powyżej 65 lat. Czynnikiem sprzyjającym występowaniu zakażeń pneumokokowych jest uczęszczanie do żłobka i przedszkola. Ponadto, na zakażenie pneumokokami są podatne osoby z wrodzonymi lub nabytymi zaburzeniami odporności, chorzy na AIDS, osoby z brakiem śledziony lub jej niewydolnością oraz dzieci z implantem ślimakowym. Szczepienia obowiązkowe (finansowane z budżetu Ministra Zdrowia) przysługują: dzieciom od 6 tyg. do 2 roku życia, dzieciom od 2 miesiąca życia do ukończenia 5 roku życia: po urazie lub z wadą ośrodkowego układu nerwowego przebiegającymi z wyciekami płynu mózgowo-rdzeniowego, zakażonym HIV, po przeszczepieniu szpiku, przed lub po przeszczepieniu narządów wewnętrznych lub przed lub po wszczepieniu implantu ślimakowego oraz dzieciom od 2 miesiąca życia do ukończenia 5 roku życia chorującym na: przewlekłe choroby serca, schorzenia immunologiczno-hematologiczne, w tym małopłytkowość idiopatyczną, ostrą białaczkę, chłoniaki, sferocytozę wrodzoną; asplenię wrodzoną, dysfunkcje śledziony, po splenektomii, lub po leczeniu immunosupresyjnym, przewlekłą niewydolność nerek i nawracający zespół nerczycowy, pierwotne zaburzenia odporności, choroby metaboliczne, w tym cukrzycę, przewlekłe choroby płuc, w tym astmę a także dzieciom od 2 miesiąca życia do ukończenia 12 miesiąca życia urodzonym przed ukończeniem 37. tygodnia ciąży lub urodzone z masą ciała poniżej 2500 g (wskazany jest 4-dawkowy schemat szczepienia podstawowego, tj. trzy dawki szczepieniami pierwotnego oraz jedna dawka uzupełniająca (3+1)).

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

Szczepienia dorosłych są tak samo ważne jak szczepienia dzieci. W przypadku wielu chorób zakaźnych, nieuodpornieni dorośli są narażeni na zachorowania i powikłania w większym stopniu niż dzieci. Dodatkowo w przypadku osób starszych, zmiany związane ze starzeniem się układu odpornościowego wraz z upływem czasu powodują, że organizm jest coraz bardziej podatny na choroby, np. zakażenia pneumokokowe, grypę, czy półpasiec. W przypadku takich chorób jak błonica, tężec czy krztusiec, odporność nabyta poprzez szczepienia zrealizowane w przeszłości zmniejsza się z upływem czasu po podaniu ostatniej dawki szczepionki i dlatego wskazane są dawki przypominające. Również wiele chorób wirusowych wieku dziecięcego (np. ospa wietrzna, odra, różyczka) u dorosłych ma znacznie cięższy przebieg niż u dzieci. W przypadku innych chorób (np. krztusca) dorośli mogą łagodnie chorować lub jako bezobjawowi nosiciele narażać swoje dzieci i wnuki które jeszcze nie wykształciły odpowiednich mechanizmów obronnych (krztusiec, grypa). Osoba dorosła powinna sprawdzić swój stan uodpornienia. Historia szczepień zapisana w książeczce szczepień i/lub karcie uodpornienia pozwala ocenić jakie szczepienia otrzymaliśmy w przeszłości, czy podano wszystkie wymagane dawki i jeżeli to konieczne, uzupełnić brakujące szczepienia.

KALENDARZ SZCZEPIEŃ DOROSŁYCH WSZYSCY DOROŚLI W ZALEŻNOŚCI OD WIEKU

szczepienia

SZCZEPIONKA PRZECIW	WIEK (LATA)				
	19 - 26	27 - 49	50 - 59	60 - 64	>65
Grypie (IIV)	1 dawka co roku, w czasie sezonu infekcyjnego (najlepiej na początku sezonu)*				
Błonicy, tężcowi, krztuścowi (Tdap)	1 dawka co 10 lat				
Ospie wietrznej (VZV)	2 dawki (osoby, które nie chorowały na ospę wietrzną i nie były szczepione)				
Odrze, śwince, różyczce (MMR)	2 dawki (osoby, które nie chorowały na odrę lub różyczkę i nie były szczepione)				
Covid-19	Liczba dawek zależy od historii szczepień i aktualnych zaleceń				
Wirusowemu zapaleniu wątroby typu B (HBV)	3 dawki (osoby, które nie były wcześniej szczepione)				
Ludzkiemu wirusowi brodawczaka (HPV)	3 dawki	3 dawki (decyzja o szczepieniu po rozmowie z lekarzem na temat korzyści ze szczepienia)			
Pneumokokom (PCV, PPSV)			1 dawka PCV-13 lub PCV-20	1 dawka PCV-13 lub PCV-20	1 dawka PCV-13 + PPSV-23 lub 1 dawka PCV-20
Półpaścowi (RZV)			2 dawki w odstępie 2 - 6 miesięcy		
Syncytialnemu wirusowi oddechowemu (RSV)				1 dawka	
Kleszczowemu zapaleniu mózgu (KZM)	3 dawki + dawki przypominające co 3-5 lat				
Wirusowemu zapaleniu wątroby typu A (HAV)	2 dawki (osoby, które nie były wcześniej szczepione)				
Meningokokom (MenB, MenACWY)	1 lub 2 dawki				

*dla osób w wieku ≥60 lat szczepionką zalecaną jest szczepionka wysokodawkowa, w przypadku jej niedostępności lub braku akceptacji przez pacjenta – szczepionka standardowa.

■ szczepienia zalecane dla wszystkich nieuodpornionych osób w tym wieku

■ szczepienia zalecane, gdy występują dodatkowe czynniki ryzyka (np. medyczne, zawodowe, związane ze stylem życia)

IIV - szczepionka przeciw grypie, inaktywowana; Tdap - szczepionka przeciw błonicy, tężcowi i krztuscowi; VZV - szczepionka przeciw ospie wietrznej; MMR - szczepionka przeciw odrze, śwince i różyczce; Covid-19 - szczepionka przeciw Covid-19; HBV (Hepatitis B Vaccine) - szczepionka przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu B; HPV - szczepionka przeciw ludzkiemu wirusowi brodawczaka; PCV - skoniugowana szczepionka przeciw pneumokokom; PPSV - polisacharydowa szczepionka przeciw pneumokokom; RZV - szczepionka przeciw półpaścowi; RSV - szczepionka przeciw syncytialnemu wirusowi oddechowemu; KZM - szczepionka przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu; HAV (Hepatitis A Vaccine) - szczepionka przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu A; MenB - szczepionka przeciw meningokokom grupy B; MenACWY - szczepionka przeciw meningokokom grupy A, C, W, Y.

Zadanie realizowane ze środków Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, finansowane przez Ministra Zdrowia.

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

Szczepienia ochronne zalecane są również kobietom w ciąży. W tym okresie można bezpiecznie podawać szczepionki inaktywowane (zabite). Zaleca się szczepienie przeciw grypie, przeciw krztuścowi szczepionką przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi, przeciw RSV, przeciw Covid-19 (zgodnie z zaleceniami w danym sezonie). Inne szczepionki zabite mogą być podawane w szczególnie uzasadnionych sytuacjach narażenia na zakażenie. Kobiętom planującym ciążę można podać szczepionki żywe, tj. szczepionkę przeciw odrze, śwince i różyczce (MMR) czy szczepionkę przeciw ospie wietrznej. Warto też uodpornić się p/ko grypie i wzw B.

KALENDARZ SZCZEPIEŃ Kobiet PLANUJĄCYCH CIĄŻĘ ORAZ Kobiet W CIĄŻY

szczepienia

KALENDARZ SZCZEPIEŃ KobiET PLANUJĄCYCH CIĄŻĘ	
SZCZEPIONKA PRZECIW	OKRES PRZED CIĄŻĄ
Wirusowemu zapaleniu wątroby typu B (HBV)	3 dawki (kobiety, które nie były wcześniej szczepione)
Ospie wietrznej (VZV)*	2 dawki (kobiety, które nie chorowały na ospę wietrzną i nie były szczepione)
Odrze, śwince, różyczce (MMR)*	1 lub 2 dawki (kobiety, które nie chorowały na różyczkę i nie były szczepione)
Grypie (IIV)	1 dawka na w czasie sezonu infekcyjnego (najlepiej na początku sezonu)

KALENDARZ SZCZEPIEŃ KobiET W CIĄŻY	
SZCZEPIONKA PRZECIW	OKRES CIĄŻY
Grypie (IIV)	1 dawka, może być podana w każdym okresie ciąży
Błonica, tężecowi, krztuścowi (Tdap)	1 dawka w każdej ciąży, może być podana między 27. a 36 tc. (optymalnie między 28 a 32 tc.)
Covid-19	1 dawka (zgodnie z aktualnymi zaleceniami)
Syncytialnemu wirusowi oddechowemu (RSV)	1 dawka, może być podana między 24. a 36. tc., zapewnia ochronę dziecka w pierwszych 6 miesiącach życia

*szczepienie zakończone nie później niż miesiąc przed zacięciem w ciążę.

IIV - szczepionka przeciw grypie, inaktywowana; Tdap - szczepionka przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi z obniżoną zawartością składnika błonicy i krztuśca; Covid-19 - szczepionka przeciw Covid-19; RSV - szczepionka przeciw syncytialnemu wirusowi oddechowemu; HBV (Hepatitis B Vaccine) - szczepionka przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu B; VZV - szczepionka przeciw ospie wietrznej; MMR - szczepionka przeciw odrze, śwince i różyczce

Ministerstwo
Zdrowia

NPZ

Zadanie realizowane ze środków Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, finansowane przez Ministra Zdrowia.

WYDRUKUJ

Od 15 października 2024 roku, kobiety w ciąży mogą bezpłatnie zaszczepić się przeciw krztuścowi w przychodniach podstawowej opieki zdrowotnej (POZ). Głównym celem szczepienia jest ochrona noworodków i niemowląt w pierwszych miesiącach życia przed zachorowaniem i hospitalizacją z powodu krztuśca. Recepta na szczepionkę jest niepotrzebna. W związku ze wzrostem zachorowań na krztusiec w Polsce w 2024 roku Minister Zdrowia zabezpieczył szczepionkę Tdap (inaczej dTpa) przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi z obniżoną zawartością antygenów błonicy i krztuśca, do realizacji szczepienia zalecanego u kobiet w ciąży przeciw krztuścowi. Szczepienie kobiety w ciąży przeciw krztuścowi ma na celu redukcję ryzyka zachorowań na krztusiec noworodkowy, hospitalizacji i zgonu niemowlęcia z powodu krztuśca.

JESTEŚ W CIĄŻY? ZASZCZEP SIĘ, ABY CHRONIĆ SVOJE DZIECKO I SIEBIE PRZED KRZTUŚCEM!

- 1.** Krztusiec jest ciężką chorobą zakaźną, szczególnie niebezpieczną dla dzieci w pierwszych miesiącach po urodzeniu, kiedy może stanowić nawet zagrożenie ich życia.
- 2.** Szczepienia dzieci przeciw krztuścowi zaczynają się w 2 mies. życia. Dla wzbudzenia odporności potrzebne są kolejne dawki szczepionki, więc do tego czasu dziecko jest nieuodpornione. Szczepienie w okresie ciąży ochroni Twoje dziecko do czasu wytworzenia przez nie odporności.
- 3.** Szczepienie przeciw krztuścowi w okresie ciąży jest: bezpieczne dla matki oraz dziecka oraz skuteczne (dane potwierdzają 90% redukcję krztuśca u dzieci matek, które zaszczepiły się w okresie ciąży).

**Zgodnie z zaleceniami Programu
Szczepień Ochronnych szczepienie
obejmuje dawkę szczepionki dTap
(przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi
dla dorosłych) podawaną od 27 do 36
tygodnia ciąży.**

Obecnie popularne i łatwo dostępne są podróże w tym do krajów egzotycznych. Niestety wiąże się to z ryzykiem zachorowania na choroby zakaźne i pasożytnicze. Problemem może też być utrudniony dostęp do opieki zdrowotnej, zwłaszcza w krajach rozwijających się. W czasie podróży zagranicznych człowiek jest narażony na

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

kontakt z nowymi lub już znanymi drobnoustrojami chorobotwórczymi. Wielu chorobom zakaźnym, związanym z podróżami i pobytem w innych krajach, zwłaszcza tropikalnych i o niskim standardzie sanitarno-epidemiologicznym, można zapobiec poprzez szczepienia ochronne. Jest to najskuteczniejszy z dotychczas poznanych sposobów zapobiegania chorobom zakaźnym. Szczepienia dla podróżujących można zrealizować w wybranych punktach szczepień. Poniżej lista punktów szczepień działających na terenie Krakowa:

1. Centrum Medyczne LUX MED ul. Jasnogórska 11, Kraków tel.: 22 332 28 88	2. FALCK Medycyna ul. Mazowiecka 4-6, Kraków tel.: 12 630 49 02
3. CM UNIMED Sp. z o.o. ul. Kordylewskiego 1/8, Kraków tel.: 12 352 23 31	4. Centrum Medcover Bora Komorowskiego ul. Bora Komorowskiego 25B, Kraków tel.: 500900500
5. Centrum Medcover Czerwone Maki ul. Sternbacha 1, Kraków tel.: 500900500	6. Centrum Medcover Jasnogórska ul. Jasnogórska 1, Kraków tel.: 500900500
7. Centrum Medcover Fabryczna ul. Fabryczna 1, Kraków tel.: 500900500	8. Centrum Medcover Podgórska ul. Podgórska 36, Kraków tel.: 500900500
9. Centrum Medyczne LUX MED. al. Jana Pawła II 190, Kraków tel.: 22 33 22 888	10. Certyfikowane Centrum Medycyny Podróży Przyładek Zdrowia ul. Kamieńskiego 47, 30-644 Kraków tel.: 570 577 000
11. Tropical Med - medycyna podróży, szczepienia na choroby tropikalne, grypę i HPV ul. Wrocławska 53D/U, 30-011 Kraków tel.: 692 753 333	12. Centrum Medyczne LUX MED ul. Lublańska 38, Kraków tel.: 22 33 22 888
13. Centrum Medyczne LUX MED ul. Puszkarska 7H, Kraków tel.: 22 33 22 888	14. Centrum Szczepień - Krakowski Szpital Specjalistyczny Im. Jana Pawła II ul. Prądnicka 80, Kraków tel.: 12 614 22 37/12 614 23 76/12 614 24 74
15. Centrum Szczepień w Wojewódzkim Specjalistycznym Szpitalu Dziecięcym Im. Św. Ludwika ul. Strzelecka 2, 31-503 Kraków tel.: 604305217	16. Klinika Krakowska ul. Mehoffera 6, Kraków tel.: 12 638 38 18
17. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej VM Care ul. Bobrzyńskiego 37, Kraków tel.: 12 254 22 44 / 12 254 22 41 / 12 254 22 40	18. Ośrodek Medycyny Podróży i Szczepień Profilaktycznych ul. Śniadeckich 5, Kraków tel.: 782780036
19. CM UNIMED SP. Z O.O. ul. Młodej Polski 7, 30-131 Kraków tel.: 793003743	20. Indywidualna Praktyka Lekarska LARISMED Paulina Nowak ul. Wężyka 11a/7, Kraków tel.: 603101380

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

W zależności od kraju, do którego podróżujący się udaje, rodzaju podróży oraz warunków sanitarno - epidemiologicznych, jest wskazane szczepienie przeciwko następującym chorobom zakaźnym: wirusowemu zapaleniu wątroby typu A, wirusowemu zapaleniu wątroby typu B, durowi brzuszemu, tężcowi, błonicy i krztuścowi, poliomyelitis, odrze, śwince i różyczce, grypie, wściekliznie, zakażeniom meningokokowym, zakażeniom pneumokokowym, wściekliznie, cholerze, kleszczowemu zapaleniu mózgu, japońskiemu zapaleniu mózgu, żółtej gorączce. Informacje o chorobach, przeciwko którym należy się zaszczepić przed podróżą do danego kraju, można uzyskać w punktach szczepień dla podróżujących lub na stronie WHO, a w przypadku szczepień obowiązkowych przeciwko żółtej gorączce również w ambasadzie danego kraju.

KALENDARZ SZCZEPIEŃ DOROSŁYCH MEDYCYNA PODRÓŻY

szczepienia info

SZCZEPIONKA PRZECIW	WIEK (LATA)		
	19 - 49	50 - 65	≥ 65
Grypie (IIV)	1 dawka co roku		
Błonica, tężecowi, krztuścowi (Tdap)	1 dawka co 10 lat (osoba zaszczepiona w przeszłości w schemacie podstawowym) 3 dawki w schemacie 0,1, 6 miesięcy (osoba wcześniej nieszczepiona)		
Odrze (MMR)	2 dawki w odstępie ≥ 4 tygodni (u osób, które nie chorowały na odrę i nie były szczepione)		
Covid-19	Liczba dawek zależna od historii szczepień i aktualnych zaleceń		
Wirusowemu zapaleniu wątroby typu B	3 dawki (osoby wcześniej nieszczepione)		
Pneumokokom (PCV, PPSV)		1 dawka PCV-13 lub PCV-20	1 dawka PCV-13 + 1 dawka PPSV-23 lub 1 dawka PCV-20
Kleszczowemu zapaleniu mózgu	3 dawki + dawki przypominające co 3-5 lat (osoby, które nie chorowały i nie były szczepione)		
Wirusowemu zapaleniu wątroby typu A	2 dawki (osoby, które nie chorowały i nie były szczepione)		
Meningokokom (MenACWY)	1 dawka		
Żółtej gorączce	1 dawka		
Durowi brzuszemu	1 dawka (szczepionka inaktywowana) lub 3 dawki (szczepionka żywa)		
Cholerze	2 dawki (szczepionka inaktywowana) lub 1 dawka (szczepionka żywa)		
Japońskiemu zapaleniu mózgu	2 dawki		
Wściekliznie	2 lub 3 dawki		

☐ szczepienia zalecane dla wszystkich nieuodpornionych osób w tym wieku
☒ szczepienia zalecane podróżnym w zależności od celu podróży

IIV - szczepionka przeciw grypie, inaktywowana; Tdap - szczepionka przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi; MMR - szczepionka przeciw odrze, śwince i różyczce; PCV - skoniugowana szczepionka przeciw pneumokokom; PPSV - polisacharydowa szczepionka przeciw pneumokokom; MenACWY - szczepionka przeciw meningokokom serogrupy A, C, W135, Y

Szczepienia zalecane dla wszystkich nieuodpornionych dorosłych wymieniono w KALENDARZU SZCZEPIEŃ DOROSŁYCH.

Zadanie realizowane ze środków Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, finansowane przez Ministra Zdrowia.

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

2.3 NADZÓR SANITARNY NAD PODMIOTAMI LECZNICZYMI

W ramach działań podejmowanych w 2024 roku przez Państwową Inspekcję Sanitarną w zakresie zapobiegania oraz zwalczania chorób zakaźnych i zakażeń prowadzono bieżący nadzór sanitarny nad podmiotami leczniczymi. Pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu proszowickiego znajdowało się 90 podmiotów w tym Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Proszowicach wraz z jednostkami funkcjonalnymi zlokalizowanymi na terenie powiatu.

Kategorie podmiotów objętych nadzorem	Liczba podmiotów leczniczych objętych nadzorem	Liczba podmiotów skontrolowanych
Szpital	1	1
Stacja pogotowia ratunkowego	1	1
Zakłady opiekuńczo-lecznicze i Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze	1	1
Przychodnie i ośrodki zdrowia	23	23
Niezabiegowe praktyki lekarskie	20	6
Zabiegowe praktyki lekarskie	1	1
Indywidualne praktyki lekarzy dentyków	11	5
Rehabilitacja (poza oddziałami szpitalnymi)	2	1
Praktyki pielęgniarek i położnych	4	2
Punkty szczepień	18	18
Stacje dializ	1	1
Punkty poboru materiału do badań laboratoryjnych	1	1

Nadzór w podmiotach leczniczych na terenie powiatu proszowickiego prowadzony był w zakresie oceny stanu sanitarno-technicznego jednostek. Sprawowano nadzór nad warunkami jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których udzielane są świadczenia opieki zdrowotnej.

Zakres kontroli obiektów obejmował:

- stan sanitarno-techniczny obiektów,
- prowadzenie procesów dezynfekcji i sterylizacji,
- postępowanie z bielizną czystą i brudną,
- postępowanie z odpadami medycznymi,
- stosowanie środków ochrony indywidualnej,
- prowadzenia i dokumentowania kontroli wewnętrznych w zakresie profilaktyki zakażeń,
- przestrzeganie procedur sanitarno-higienicznych zapobiegających zakażeniom i chorobom zakaźnym i ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych,

Kontrole planowe przeprowadzane są według opracowanych i zatwierdzonych przez organ nadzorujący planów kontroli i zgodnie z przyjętymi harmonogramami. Plany kontroli ustala się na podstawie przepisów prawnych i wytycznych GIS/PWIS, rodzaju działalności prowadzonej przez nadzorowane podmioty, sytuacji epidemiologicznej i stanu sanitarnego na nadzorowanym terenie. W 2024 roku wydano 11 decyzji administracyjnych oraz 5 decyzji płatniczych.

OGNISKA EPIDEMICZNE W SZPITALU

Zakażenia szpitalne oraz występowanie ognisk epidemicznych w szpitalach stanowi ważny i ciągle aktualny problem. Ogniska epidemiczne stanowią zagrożenie zarówno dla pacjentów jak i personelu. Szpitalnym ogniskiem epidemicznym określa się występowanie co najmniej dwóch zachorowań wywołanych tym samym drobnoustrojem, pozostających ze sobą w związku epidemiologicznym. Ognisko epidemiczne w szpitalu oznacza wzrost powyżej oczekiwanej częstości występowania zakażeń lub kolonizacji, wywołanych przez określony drobnoustroj. Przebieg i charakter ogniska epidemicznego różni się w zależności od rodzaju czynnika etiologicznego, postaci klinicznej zakażenia, specyfiki oddziały, grupy hospitalizowanych pacjentów. Najskuteczniejszym środkiem w zapobieganiu występowaniu zakażeń w podmiocie leczniczym jest przestrzeganie obowiązujących w placówce procedur zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym.

W roku 2024 na terenie powiatu proszowickiego odnotowano 1 ognisko epidemiczne:

- 1 ognisko epidemiczne spowodowane wirusem SARS-CoV-2.

Zakażenia szpitalne wciąż stanowią duże wyzwanie dla współczesnej medycyny. Zdecydowana większość z nich związana jest z inwazyjnymi procedurami medycznymi, m.in.: cewnikowaniem naczyń krwionośnych i dróg moczowych, zabiegami operacyjnymi oraz mechaniczną wentylacją płuc. Do drobnoustrojów najczęściej wywołujących zakażenia szpitalne należą Gram-ujemne pałeczki jelitowe *Enterobacteriaceae* produkujące karbapenemazy. Terapia zakażeń wywołanych przez w/w bakterie jest niezmiernie trudna, czasem wręcz niemożliwa, ze względu na oporność tych patogenów na stosowane antybiotyki, co bardzo często skutkuje brakiem możliwości terapeutycznych. Źródłami informacji o zakażeniach i kolonizacjach wywołanych bakteriami wielolekoopornymi dla PSSE w Proszowicach są: raporty roczne o występowaniu patogenów alarmowych w podmiotach wykonujących działalność leczniczą oraz miesięczne raporty wykonane przez Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych.

ROZDZIAŁ 3

3. NADZÓR SANITARNY NAD OBIEKTAMI ŻYWNOŚCIOWO - ŻYWIENIOWYMI

- **Ogólna ocena obiektów żywności i żywienia**
- **Ocena jakości zdrowotnej środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością**
- **Współpraca z innymi instytucjami**
- **Obowiązek rejestracji działalności rolniczej**

Ministerstwo
Zdrowia

*Świeży karp nie jest dobrym
towarzystwem dla serniczka*

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

3.1 OGÓLNA OCENA OBIEKTÓW ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA

Państwowa Inspekcja Sanitarna działająca na terenie powiatu proszowickiego w 2024 roku obejmowała nadzorem 2 449 zakłady żywności i żywienia. Łącznie przeprowadzono 440 kontroli sanitarnych w tym 18 kontroli granicznych. Wydano 24 decyzje administracyjne.

Dane statystyczne	2024
Liczba obiektów wg. ewidencji	2 449
% obiektów z wdrożonymi zasadami GHP/GMP	61,62
% obiektów z wdrożonym systemem HACCP	8,37
Liczba obiektów skontrolowanych	392
Liczba kontroli	440
Wskaźnik częstotliwości	17,97
Liczba decyzji	24
Liczba decyzji zakazujących wprowadzenie do obrotu	0
Liczba mandatów	10
Wysokość średniego mandatu (zł)	170
Liczba wniosków do sądu	0
Liczba wniosków o nałożenie kar pieniężnych	1
Liczba pobranych próbek żywności i przedmiotów użytku	89
Liczba próbek kwestionowanych	1

Rodzaj nadzorowanych obiektów	Liczba obiektów w ewidencji	Liczba obiektów skontrolowanych
Sklepy spożywcze	103	45
Inne obiekty obrotu żywnością	18	5
Obiekty ruchome i tymczasowe	38	13
Kioski	4	1
Zakłady żywienia zbiorowego otwartego	53	19
Magazyny hurtowe	22	15
Wytwórnie lodów	4	4
Ciastkarnie	1	1
Automaty do lodów	4	2
Zakłady przemysłu zbożowo-młynarskiego	5	0
Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte	41	22
Środki transportu	42	31
Producenci pierwotni i dostawcy bezpośredni	2030	213

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

Producenci pierwotni, którzy prowadzą rolniczy handel detaliczny i dostawy bezpośrednie	35	3
Producenci pierwotni	4	0
Producenci żywności w warunkach domowych	14	7
Wytwórnice tłuszczów roślinnych i mieszanin tłuszczów zwierzęcych	1	1
Piekarnie	4	4
Przetwórnice owocowo-warzywne	1	0
Browary i słodownie	1	0
Wytwórnice makaronów	1	1
Wytwórnice żywności dla określonych grup	1	1
Inne wytwórnice żywności	3	3
Apteki	14	0
Wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	1	0
Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	2	0
Wytwórnice napojów alkoholowych, w tym wytwórnice win	1	0
Wytwórnice suplementów diety	1	1

W 2024 r. ponadto prowadzono nadzór m. in. nad: owocami i warzywami, w szczególności w zakresie pozostałości pestycydów oraz sprzedażą mięsa oraz gospodarką odpadami gastronomicznymi w zakładach zbiorowego żywienia.

3.2 OCENA JAKOŚCI ZDROWOTNEJ ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH ORAZ MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOCIĄ

W roku 2024 zgodnie z Planem Poboru Próbek i Badań Żywności w Ramach Urzędowej Kontroli i Monitoringu, pobrano 88 próbek żywności w kierunkach określonych w zamieszczonej poniżej tabeli.

badania mikrobiologiczne	50
pozostałości pestycydów	13
metale szkodliwe dla zdrowia	6
antybiotykooporność	2
mikotoksyny	6
znakowanie	1
organoleptyka	10

Ponadto pobrano 1 próbkę trawy z gospodarstwa rolnego do badań radiologicznych tj. pomiar zawartości izotopu promieniotwórczego Cs-137.

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

W nadzorowanych obiektach pobrano łącznie 88 próbek żywności do badań laboratoryjnych. Zakwestionowano 1 próbkę mąki pszennej typ 650 z uwagi na przekroczenie zawartości ochratoksyny A na poziomie 28 ± 5 µg/kg. Badania zostały przeprowadzone przez Dział Laboratoryjny Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krakowie w zakresie zawartości mikotoksyn. Sprawa została zgłoszona do systemu RASFF. Ocena ryzyka wskazała, że wielkość całej partii może być większa niż ilość znajdująca się w miejscu pobrania próbki urzędowej i tym samym zgłoszenie nie zostało przyjęte do systemu. W ramach prowadzonego postępowania sprawę przekazano do właściwej jednostki PIS do wiadomości i wykorzystania służbowego.

Grupa produktów	Liczba próbek zbadanych
1. Mięso, podroby i przetwory mięsne	21
2. Drób, podroby i produkty drobiarskie, jaja i produkty jajeczne	9
3. Mleko i przetwory mleczne	6
4. Ziarno zbóż i przetwory zbożowo-mączne	16
5. Wyroby cukiernicze i ciastkarskie	7
6. Warzywa (w tym strączkowe)	18
7. Ryby, owoce morza i ich przetwory	5
8. Wyroby garmażeryjne	5
9. Żywność dla niemowląt i małych dzieci	1
10. Trawa	1

3.3 WSPÓŁPRACA Z INNYMI INSTYTUCJAMI

W 2024 roku przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną w zakładzie będącym pod nadzorem PPIS w Proszowicach wspólnie z pracownikiem Inspekcji Weterynaryjnej w Proszowicach w zakresie stanu sanitarno-technicznego zakładu, higieny dystrybucji i sprzedaży oraz kontroli wewnętrznej.

Ponadto przeprowadzono wspólną akcję, podczas której przeprowadzono 4 kontrole interwencyjne w obiektach ruchomych zlokalizowanych na placu targowym w Proszowicach ul. Brodzińskiego 28, 32-100 Proszowice.

Ponadto uaktualniono listy zakładów produkujących lub przechowujących środki spożywcze, nadzorowanych wspólnie przez Inspekcję Weterynaryjną i Państwową Inspekcję Sanitarną w powiecie proszowickim.

Powiatowy Lekarz Weterynarii w Proszowicach sprawuje nadzór nad obiektami, w których dokonuje się rozbioru mięsa, produkcji mięsa mielonego przeznaczonego do wprowadzenia na rynek lub obróbki innego nieprzetworzonego surowca pochodzenia zwierzęcego oraz nad działalnością w zakresie sprzedaży bezpośredniej, lokalnej produktów pochodzenia zwierzęcego.

PPIS w Proszowicach nadzoruje obiekty w których produkuje się lub wprowadza do obrotu środki spożywcze pochodzenia niezwierzęcego, jak również, w których dokonuje się siekania, dzielenia, porcjowania, mielenia mięsa na życzenie konsumenta oraz obiekty ruchome i tymczasowe.

Ponadto przeprowadzono jedno szkolenie dla rolników, którzy zajmują się produkcją pierwotną płodów rolnych, sprzedażą bezpośrednią oraz produkcją i sprzedażą produktów w ramach rolniczego handlu detalicznego (RHD). Tematyka szkoleń obejmowała warunki weterynaryjne przy prowadzeniu RHD oraz sprzedaży bezpośredniej produktów pochodzenia zwierzęcego a także zmiany w zakresie identyfikacji i rejestracji zwierząt. Ponadto tematy objęły rejestrację: działalności rolniczej, RHD, kuchni domowej zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

3.4 OBOWIĄZEK REJESTRACJI DZIAŁALNOŚCI ROLNICZEJ

Obowiązek rejestracji lub zatwierdzenia działalności podmiotów działających na rynku wytwórców żywności wynika z art. 61-67 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia (t.j. Dz.U. 2023, poz. 1448 z późn. zm.). Zgodnie z art. 61 wskazanej ustawy Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny jest organem właściwym w sprawach rejestracji, zatwierdzania, zawieszania oraz cofania zatwierdzenia zakładów, które m.in.: produkują lub wprowadzają do obrotu żywność pochodzenia niezwierzęcego. Rejestracja dotyczy produkcji pierwotnej (podstawowej), która jest zdefiniowana w art. 3 ust. 17 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 i oznacza produkcję, uprawę lub hodowlę produktów podstawowych, w tym zbiory (...)

Szczegółowe wytyczne i formularze w zakresie rejestracji możecie Państwo znaleźć na stronie internetowej PSSE w Proszowicach.

Formularze dostępne są również w siedzibie Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Proszowicach, ul. Grzymały – Siedleckiego 2.

Przypominamy, że obowiązek rejestracji w Państwowej Inspekcji Sanitarnej **działalności rolniczej** dotyczy rolników produkujących oraz wprowadzających żywność do obrotu.

Na dzień 31.12.2024 r. w PSSE w Proszowicach zarejestrowane były 2034 gospodarstwa rolne oraz 35 producentów pierwotnych, którzy prowadzą rolniczy handel detaliczny i dostawy bezpośrednie.

**OBOWIĄZEK REJESTRACJI
DZIAŁALNOŚCI ROLNICZEJ**
W PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI SANITARNEJ

**Przypominamy o obowiązku rejestracji
działalności rolniczej
polegającej na produkcji oraz wprowadzaniu
żywności do obrotu.**

Aby uzyskać wpis do Rejestru, należy wypełnić
i dostarczyć do siedziby PSSE w Proszowicach
ul. Grzymały- Siedleckiego 2, właściwy druk (dostępny
na stronie internetowej <https://www.gov.pl/web/psse-proszowice> lub w siedzibie PSSE w Proszowicach).

Konieczne jest podanie numeru gospodarstwa
rolnego nadanego przez Agencję Restrukturyzacji
i Modernizacji Rolnictwa.

Rejestracja jest bezpłatna

Wszelkie dodatkowe informacje
dotyczące rejestracji działalności
rolniczej można uzyskać poprzez
kontakt pod numerem telefonu:
12 386 00 15.

ROZDZIAŁ 4

4. NADZÓR NAD JAKOŚCIĄ WODY

- Woda pitna
- Zaopatrzenie ludności w wodę
- Przekroczenia wskaźników mikrobiologicznych i parametrów fizykochemicznych
- Badanie ciepłej wody użytkowej

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

4.1 WODA PITNA

Ocenę jakości wody sporządzono na podstawie wyników badań próbek pobieranych przez pracowników PSSE w Proszowicach, badanych w akredytowanym laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krakowie oraz wyników badań zleczanych przez przedsiębiorstwa wodociągowe w ramach kontroli wewnętrznej. Przedsiębiorstwa wodociągowe zlecają badania akredytowanemu laboratorium.

Liczbę wodociągów skategoryzowanych według wydajności na terenie powiatu proszowickiego w 2024r. przedstawia poniższa tabela

Wydajność wodociągów [m ³ /d]	2023
<100	2
100–1 000	8
1 000–10 000	2

Na terenie powiatu proszowickiego w 2024 r. w ewidencji znajdowało się 11 wodociągów publicznych i 1 inny podmiot zaopatrujący w wodę. Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę.

Do grupy wodociągów o produkcji < 100m³/ dobę zaliczono:

- wodociąg publiczny Stary Korczyn,
- wodociąg lokalny Majkowice,

Wodociąg Stary Korczyn oparty jest na **wodzie powierzchniowej**, natomiast wodociąg lokalny Majkowice oparty jest na ujęciu **wód głębinowych**. Jest to wodociąg produkujący poniżej 10 m³/dobę i zaopatrujący mniej niż 50 osób

Do grupy wodociągów o produkcji 101-1000 m³/dobę zaliczono 6 wodociągów publicznych:

- wodociąg Nowe Brzesko,
- wodociąg Smoniowice,
- wodociąg Dodów,
- wodociąg Koniusza,
- wodociąg Zielona,
- wodociąg Chorążyce – Muniaczkowice,
- wodociąg Modrzany,
- wodociąg publiczny Witów.

Wodociągi oparte są na ujęciach wód głębinowych.

Do grupy wodociągów o produkcji 1001 – 10000 m³/dobę zaliczono 2 wodociągi:

- wodociąg publiczny Proszowice,
- wodociąg publiczny Pałecznica.

Wodociąg publiczny Proszowice oparty jest na wodzie powierzchniowej (potoku Ścieklec).

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

Największym wodociągiem na terenie powiatu proszowickiego jest Wodociąg publiczny Proszowice, zarządzany przez firmę Wodociągi Proszowickie Sp. z o.o., ul. Raławicka 1, 32-100 Proszowice. Wodociąg publiczny Proszowice zakupuje również wodę z ujęcia wodociągu publicznego Pałecznica.

Wodociąg publiczny Proszowice oparty jest na wodzie powierzchniowej, o maksymalnej wydajności ujęcia 2074 m³/dobę i bieżącej produkcji ok. 1342 m³/dobę, posiadający 223,1 km sieci wodociągowej.

Woda ujmowana z Potoku Ścieklec, tj. ujęcia brzegowego zlokalizowanego w km 2+036 potoku Ścieklec w miejscowości Opatkowie, w postaci jazu zastawkowego. Woda prowadzona jest rurociągiem podziemnym – poprzez studnię zbiorczą - do trzech równoległych poziomych osadników (piaskowników) a następnie płynie rurociągiem do studni zbiorczej znajdującej się na terenie zakładu uzdatniania wody, gdzie odbywa się proces uzdatniania wody.

W 2024 roku zakończyły się prace związane z przedsięwzięciem pn.: „Budowa Stacji Uzdatniania Wody, Ujęcia, Zbiorników i Przepompowni na potrzeby zaopatrzenia w wodę mieszkańców Gminy Proszowice”. Przedsięwzięcie obejmowało poprawę niezawodności pracy stacji uzdatniania wody poprzez zastosowanie odpowiednich procesów jednostkowych, nowoczesnej aparatury kontrolno-pomiarowej, sterującej oraz nowych urządzeń technologicznych. Ciąg technologiczny stacji uzdatniania wody składa się z koagulacji, flokulacji, sedymentacji z separatorem lamela, filtracji na złożach żwirowo-piaskowych, ozonowania, filtracji na złożach z węgla aktywnego oraz dezynfekcji na lampach UV i przy wykorzystaniu podchlorynu sodu. W skład systemu uzdatniania wchodzi również system odzysku wód popłucznych oparty na procesie klarowania w separatorze lamella, filtracji na złożu żwirowo-piaskowym i dezynfekcji na lampie UV.

Drugim co do wielkości z uwagi na produkcję wody jest wodociąg publiczny Pałecznica, oparty na ujęciu głębinowym, gdzie pobór wody następuje z 2 studni głębinowych zlokalizowanych w miejscowości Pałecznica ul. Małopolska. Woda wprowadzana jest do sieci wodociągu po uzdatnieniu. Maksymalna wydajność tego ujęcia to 3813 m³/dobę a bieżąca produkcja to ok. 1241 m³/dobę. Woda z tego ujęcia kupowana jest również przez administratora wodociągu publicznego Proszowice i wykorzystywana do zaopatrywania w wodę mieszkańców gminy Proszowice.

4.2 ZAOPATRZENIE LUDNOŚCI W WODĘ

Nadzór nad jakością wody sprawowany jest zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294). Monitoring jakości wody służy sprawowaniu bieżącego nadzoru nad jakością wody przez regularne badanie wody i przekazywanie informacji o jej jakości. Parametry objęte monitoringiem zawarte są w załączniku nr 2 do w/w Rozporządzenia Ministra Zdrowia i obejmują parametry grupy A oraz parametry grupy B.

Charakterystyka zaopatrzenia w wodę w powiecie proszowickim w 2024 roku

Liczba urządzeń dostarczających wodę					
Liczba obiektów wg ewidencji	Skontrolowanych pod względem warunków sanitarno-technicznych	w których stwierdzono brak przydatności	w których stwierdzono warunkową przydatność wody	Okresowo wyłącanych	Którym udzielono derogacji
12	3	2	2	0	0

4.3 PRZEKROCZENIA WSKAŹNIKÓW MIKROBIOLOGICZNYCH I PARAMETRÓW FIZYKOCHEMICZNY

Woda badana jest w ramach monitoringu kontrolnego w Oddziale Laboratoryjnym Badania Wody Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krakowie spełniającym wymagania normy PN-EN ISO/ IEC 17025:2005 "Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących" i posiadającym akredytację Polskiego Centrum Akredytacji nr AB 601.

W powiecie proszowickim w 2024 roku wystąpiły okresowo:

- przekroczenia mikrobiologiczne tj.: ogólna liczba mikroorganizmów , bakterie *Clostridium perfringens*, bakterie z grupy coli, bakterie *Legionella sp.* w ciepłej wodzie użytkowej,
- przekroczenia fizykochemiczne tj.: zapach, mętność, jon amonu, mangan, selen i bromodichlorometan.

W przypadku przekroczeń parametrów jakości wody, na podstawie § 21 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294) PPIS w Proszowicach biorąc pod uwagę sprawozdania z przeprowadzonych badań wody może stwierdzić przydatność wody do spożycia, przydatność wody do spożycia na warunkach przyznanego odstępstwa, warunkową przydatność wody do spożycia lub brak przydatności wody do spożycia. Natomiast przedsiębiorstwo wodociągowe jest wówczas zobowiązane do poinformowania o tym fakcie konsumentów, prowadzenia działań naprawczych oraz zagwarantowania odbiorcom wody zdatnej do spożycia.

Udział przekroczeń wskaźników wg. parametrów czystości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w 2024 roku na terenie powiatu proszowickiego pobranych przez PPIS w Proszowicach.

Liczba pobranych próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi pobranych przez PSSE	99
Liczba kwestionowanych próbek pobranych przez PSSE	15
Odsetek próbek kwestionowanych	15,15 %
Liczba i rodzaj stwierdzonych przekroczeń:	
bakterie z grupy coli	1
ogólna liczba mikroorganizmów w temp. 22°C po 72 h	3
bromodichlorometan	1
mętność	3
bakterie <i>Clostridium perfringens</i>	3
Zapach	1
Jon amonu	1
Mangan	1
Selen	1

4.4 BADANIE CIEPŁEJ WODY UŻYTKOWEJ

W roku sprawozdawczym realizując zadania z zakresu zdrowia publicznego, w szczególności zmierzające do zapobiegania szerzeniu się chorób zakaźnych, jak również w celu zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi związanego z funkcjonowaniem instalacji wentylacyjno-klimatyzacyjnej oraz bezpieczeństwem zdrowotnym wody podjęto szereg działań zmierzających do eliminacji zagrożenia związanego z obecnością bakterii *Legionella sp.*

Przekazano materiały edukacyjno-informacyjne dla m.in. zarządców budynków i obiektów, w których w trakcie użytkowania wytwarzany jest aerozol wodno-powietrzny mogący negatywnie wpływać na zdrowie obywateli. W przypadku ustalenia skażenia instalacji wewnętrznej budynków i obiektów, udzielano merytorycznego wsparcia dla właścicieli/zarządców obiektów w celu minimalizacji ryzyka wynikającego ze skażenia instalacji obiektów bakterią z rodzaju *Legionella sp.* Przeprowadzano również kontrole doraźne instruktażowe, jak również prowadzono rozmowy z przedstawicielami władz samorządowych w celu uświadomienia potencjalnego zagrożenia związanego ze wzrostem ryzyka namnażania się bakterii z rodzaju *Legionella sp.* w instalacjach wewnętrznych obiektów użyteczności publicznej, placówkach nauczania i wychowania, obiektach sportowych.

W 2024 roku w ramach nadzoru nad jakością wody ciepłej użytkowej, w budynkach zamieszkania zbiorowego oraz obiektach wykonujących całodobowe świadczenia zdrowotne, przeprowadzono badania wody w kierunku obecności bakterii *Legionella sp.*, były to obiekty takie jak: Dom Pomocy Społecznej im. Św. Matki Teresy z Kalkuty, Pieczonogi 54, Pałacznica; Dom Rekolekcyjny, Hebdów, Nowe Brzesko; Dom Pomocy Społecznej im. A. Chmielewskiego, Łyszkowice 64, Koniusza; Serdeczna Troska Sp. z o.o. Zakład Opiekuńczo – Leczniczy, ul. Kopernika 13, Proszowice; Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej, ul. Kopernika 13, Proszowice; Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Proszowicach – basen, ul. Parkowa 10, Proszowice.

Pobrane próbki wody w kierunku bakterii *Legionella sp.*

Liczba pobranych próbek wody ciepłej użytkowej	26
Liczba kwestionowanych próbek pobranych przez PPIS	2
Odsetek próbek kwestionowanych	7,69 %

ROZDZIAŁ 5

5. NADZÓR NAD OBIEKTAMI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

- Grupy obiektów użyteczności publicznej
- Stan sanitarny obiektów
- Kryta pływalnia – basen

Zdjęcie publikowane za zgodą Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Proszowicach

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

5.1 GRUPY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Obiekty użyteczności publicznej stanowią specyficzną i bardzo różnorodną grupę. Kryteria oceny stanu sanitarno-higienicznego oraz sanitarno-technicznego tych obiektów są zależne w znacznej mierze od rodzaju świadczonych usług.

Na terenie powiatu proszowickiego funkcjonują następujące grupy obiektów: szpital, domy pomocy społecznej, środowiskowe domy samopomocy, hotele, dworce PKS/BUS, obiekty świadczące usługi hotelarskie i inne obiekty wczasowo-turystyczne, obiekty kulturalno-widowiskowe, ustępy publiczne, obiekty wykorzystywane do celów sportowych, zakłady pogrzebowe, cmentarze, obiekty nadzorowane ze względu na jakość wody do spożycia przez ludzi, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, solaria, zakłady świadczące łącznie więcej niż jedną z usług, stacje paliw z bazą obsługi podróżnych, inne obiekty użyteczności publicznej oraz środki transportu drogowego do przewozu ludzi.

Obiekty użyteczności publicznej zarejestrowane na terenie powiatu proszowickiego w 2024 roku

Obiekt	Liczba obiektów w ewidencji	Liczba obiektów skontrolowanych w 2024 r.
Szpital	1	1
Domy pomocy społecznej i środowiskowe domy samopomocy	9	5
Zakłady fryzjerskie	30	17
Zakłady kosmetyczne i tatuażu	22	22
Zakłady odnowy biologicznej	7	7
Zakłady świadczące więcej niż jedną usługę (fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu)	11	11
Dworce PKP/PKS/BUS (w miastach), porty lotnicze, przystanie (całoroczne)	1	0
Obiekty sportowe funkcjonujące samodzielnie (kluby sportowe, hale sportowe, hale widowiskowe)	2	2
Hotele	4	2
Inne obiekty świadczące usługi hotelarskie (obiekty agroturystyczne, pokoje gościnne)	3	2
Baseny kąpielowe kryte (w tym mieszane)	1	1
Zakłady pogrzebowe / domy przedpogrzebowe	2	2
Cmentarze	21	7
Firmy transportowe - przewóz osób	11	1
Targowiska	2	2
Stacje paliw z bazą obsługi podróżnych	14	2
Przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne i urządzenia zbiorowego zaopatrzenia w wodę	11	3
Inne urządzenia zaopatrzenia w wodę	1	0
Inne obiekty użyteczności publicznej	2	0
Urzędy Gmin	6	3
Kina, domy kultury, muzea, teatry	4	2
Ustępy publiczne (funkcjonujące samodzielnie)	1	0
Inne	19	0

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

5.2 STAN SANITARNY OBIEKTÓW

Podstawowy zakres kontroli obiektów obejmował: stan sanitarno-techniczny pomieszczeń, w tym wentylacji, utrzymanie czystości, gospodarkę odpadami, zaopatrzenie w wodę do spożycia i odprowadzanie ścieków, a także higienę podczas świadczenia usług, posiadanie i przestrzeganie procedur oraz zapewnienie apteczek I pomocy i przestrzeganie zakazu palenia tytoniu i wyrobów tytoniowych w obiektach. W 2024 r. pod nadzorem PPIS w Proszowicach znajdowało się łącznie 174 obiekty użyteczności publicznej.

Postępowanie administracyjne w stosunku do obiektów użyteczności publicznej w 2024 roku

Rodzaj danych	2024
Liczba obiektów wg. ewidencji	174
Liczba obiektów skontrolowanych	87
Liczba kontroli	175
w tym nadzór nad ekshumacją	70
Liczba decyzji merytorycznych	99
Liczba decyzji płatniczych	22
Liczba postanowień	25

5.3 KRYTA PŁYWALNIA - BASEN

W 2024 roku prowadzono nadzór nad obiektem Basen - kryta pływalnia w miejscowości Proszowice, ul. Parkowa 10. Obiekt został skontrolowany, a stan higieniczno-sanitarny i techniczny oceniono jako dobry.

PPIS w Proszowicach sprawuje nadzór nad jakością wody w w/w obiekcie zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r. poz. 1230). Próbkę wody pobierane są zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem poboru próbek. Administrator obiektu również prowadzi nadzór nad jakością wody pobierając próbki do badania mikrobiologicznego i fizykochemicznego, a wyniki z przeprowadzonych badań przedkłada PPIS w Proszowicach. W 2024 roku PPIS w Proszowicach pobrał do badań laboratoryjnych 12 próbek wody basenowej. Wykonano 12 analiz mikrobiologicznych i 10 analiz fizyko-chemicznych.

Próbki pobrane przez pracowników PSSE w Proszowicach na basenie – krytej pływalni w 2024 roku

Liczba pobranych próbek wody w obiekcie – Basen kryta pływalnia łącznie	16
Liczba pobranych próbek wody basenowej	12
Liczba pobranych próbek wody ciepłej użytkowej	2
Liczba pobranych próbek wody doprowadzanej do basenu	2
Odsetek próbek kwestionowanych pobranych tylko przez PSSE	25 %
Liczba próbek w których stwierdzono przekroczenia	4
<i>Legionella sp.</i>	1
azotany	3

PPIS w Proszowicach wydał roczną ocenę wody na pływalni za rok 2023 w marcu 2024 r. Woda na Basenie – krytej pływalni, odpowiada wymaganiom *Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. . poz. 1230)* z uchybieniami.

ROZDZIAŁ 6

6. WARUNKI SANITARNO-HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY

- Warunki środowiska pracy
- Zagrożenia środowiska pracy
- Choroby zawodowe
- Środki zastępcze

6.1 WARUNKI ŚRODOWISKA PRACY

Państwowa Inspekcja Sanitarna powołana jest również do sprawowania nadzoru nad warunkami higieny pracy w zakładach pracy. Głównym celem działalności organów PIS w zakresie higieny pracy jest nadzór nad higienicznymi warunkami środowiska pracy, a także ochrona zdrowia pracowników przed wpływem środowiskowych czynników szkodliwych i uciążliwych. Ponadto sprawuje nadzór nad wprowadzanymi do obrotu niebezpiecznymi substancjami lub mieszaninami chemicznymi w tym produktami biobójczymi, detergentami a także kosmetykami.

W 2024 roku w ewidencji pionu nadzoru Higieny Pracy znajdowało się 446 zakładów pracy, z czego skontrolowano 138, przeprowadzając łącznie 189 kontroli, z czego w 15 stwierdzono łącznie 47 nieprawidłowości. Najliczniejszą grupą obiektów znajdujących się w rejestrze są firmy zajmujące się handlem detalicznym (111 obiektów), drugie miejsce zajmują przedsiębiorstwa zajmujące się handlem hurtowym (66 obiektów), na trzecim miejscu plasują się zakłady zajmujące się naprawą pojazdów samochodowych (46 obiektów), kolejną bardzo liczną grupą są placówki oświatowe (39 obiektów), a także te zajmujące się opieką zdrowotną (25 obiektów). Ponadto zakłady zajmujące się produkcją metalowych wyrobów gotowych (17 obiektów), produkcją artykułów spożywczych (19 obiektów), a także inne obiekty znajdujące się pod nadzorem higieny pracy.

Najczęściej stwierdzanymi uchybieniami były:

- brak aktualnych pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, występujących na stanowiskach pracy (9 przypadków),
- brak lub nieprawidłowa ocena ryzyka zawodowego (6 przypadków),
- brak badań i pomiarów natężenia oświetlenia elektrycznego na stanowiskach pracy (7 przypadków),
- brak odpowiedniego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń socjalnych (w tym ich wyposażenia) oraz pomieszczeń pracy (3 przypadki)
- brak prawidłowego oznakowania, brak pozwolenia na handel równoległy albo pozwolenia na obrót produktów biobójczych, brak wpisu do Wykazu Produktów Biobójczych (1 przypadek)

Kontrole w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w roku 2024 r.

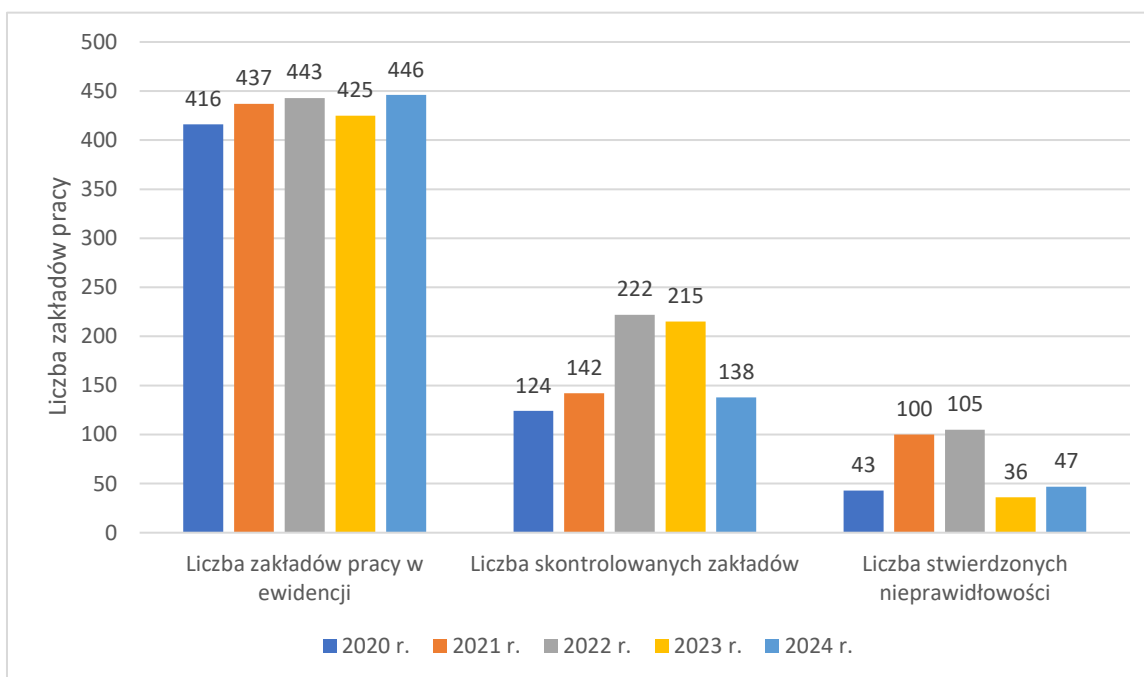
Zakres kontroli	Liczba kontroli
Ogółem	189
W tym: w zakresie nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami	79
w zakresie nadzoru nad produktami biobójczymi	72
w zakresie występowania w środowisku pracy substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym	5
w zakresie nadzoru nad produktami Detergentami	8
W zakresie występowania czynników biologicznych w środowisku pracy	16
w zakresie nadzoru nad produktami kosmetycznymi	12

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

Rok	Liczba zakładów pracy w ewidencji	Liczba skontrolowanych zakładów	Liczba stwierdzonych nieprawidłowości
2020	416	124	43
2021	437	142	100
2022	443	222	105
2023	425	215	36
2024	446	138	47

Porównanie liczby stwierdzanych nieprawidłowości, liczby skontrolowanych zakładów pracy oraz liczby zakładów znajdujących się w ewidencji PPIS w Proszowicach w latach 2020–2024

6.2 ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA PRACY

W 2024 roku w ewidencji pionu nadzoru Higieny Pracy Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Proszowicach znajdowało się 446 zakładów pracy, zatrudniających ogółem 5275 pracowników, z czego 75 % to zakłady zatrudniające do 9 pracowników. W ramach nadzoru skontrolowano 138 zakładów pracy (31 % wszystkich zewidencjonowanych) zatrudniających ogółem 1937 osób. Prowadzone czynności kontrolne dotyczyły warunków pracy – oceny narażenia zawodowego pracowników na czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy (chemiczne, fizyczne, rakotwórcze, biologiczne), jak również przestrzeganie przez podmioty gospodarcze przepisów dotyczących substancji chemicznych i ich mieszanin, detergentów, prekursorów narkotykowych kat. 2 i 3 oraz produktów biobójczych.

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

Narażenie na czynniki szkodliwe w latach 2020–2024

Rok	Liczba zakładów z przekroczeniami NDS i NDN	Liczba pracowników pracujących w przekroczeniach			
		NDS i NDN ogółem	NDS czynników chemicznych	NDS pyłów	NDN czynników fizycznych
2020	3	10	0	0	10
2021	7	42	3	5	37
2022	4	60	0	0	60
2023	3	69	0	0	82
2024	7	70	0	0	77

Podejmowane przez pracodawców działania organizacyjno-administracyjne, techniczne, profilaktyka medyczna, a także stosowanie środków ochrony indywidualnej przyczyniają się do zmniejszania ujemnych skutków działania czynników szkodliwych oraz wpływają na obniżenie poziomu stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia. Podczas kontroli pracownicy Sekcji Higieny Pracy przekonywali pracodawców o celowości monitorowania narażenia, stosowania środków ochrony indywidualnej oraz podejmowania innych czynności mających na celu zmniejszenie ryzyka zawodowego.

6.3 CHOROBY ZAWODOWE

Za choroby zawodowe uważa się tylko te ujęte w wykazie chorób zawodowych zawartym w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych (tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 1836). Rozporządzenie to określa 26 zasadniczych chorób zawodowych, obejmujących ponad 70 ich odmian lub objawów. Zgodnie z przepisem art. 235 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r. poz. 1465 z późn. zm.) – za chorobę zawodową uważa się chorobę, wymienioną w wykazie chorób zawodowych, jeżeli w wyniku oceny warunków pracy można stwierdzić bezspornie lub z wysokim prawdopodobieństwem, że została ona spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy, zwanym „narażeniem zawodowym”. Choroby zawodowe powstają w szczególności w wyniku stałego przebywania ciała w niedogodnej pozycji, systematycznego wykonywania forsownych czynności lub regularnego przebywania w otoczeniu zawierającym czynniki szkodliwe dla zdrowia, takie jak: drgania, hałas, nieodpowiednie oświetlenie, związki chemiczne i pyły, promieniowanie oraz zwiększone obciążenie psychiczne i fizyczne. Wszystkie stężenia i natężenia czynników szkodliwych powinny być badane i mierzone przez uprawnione laboratorium, na zlecenie pracodawcy, a wyniki pomiarów rejestrowane, przechowywane i udostępniane zarówno pracownikom, jak i organom kontroli nad warunkami pracy. Koszty badań i pomiarów pokrywa pracodawca. Każdy przypadek podejrzenia choroby zawodowej pracodawca powinien zgłosić właściwemu organowi Państwowej Inspekcji Sanitarnej i Państwowej Inspekcji Pracy. Z treści art. 235 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r. poz. 1465 z późn. zm.) wynika, iż rozpoznanie choroby zawodowej u pracownika lub byłego pracownika może nastąpić w okresie jego zatrudnienia w narażeniu zawodowym lub po zakończeniu pracy w takim narażeniu, pod warunkiem wystąpienia udokumentowanych objawów chorobowych w okresie ustalonym w wykazie chorób zawodowych.

W 2024 roku do PPIS w Proszowicach wpłynęło 6 nowych podejrzeń chorób zawodowych. Ponadto kontynuowano postępowania wszczęte w poprzednich latach, w efekcie czego wydano 15 decyzji w sprawie chorób zawodowych.

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

5 Decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej – wszystkie dotyczyły: choroby zakaźnej lub pasożytniczej albo ich następstwa – COVID-19, wymienione w poz. 26 wykazu chorób zawodowych określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r., poz. 1836). Ponadto wydano 10 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

6.4 ŚRODKI ZASTĘPCZE

W myśl przepisów wprowadzonych na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r. poz. 1939) i aktów wykonawczych do w/w ustawy tj. Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 sierpnia 2018 r. w sprawie wykazu substancji psychotropowych, środków odurzających oraz nowych substancji psychoaktywnych (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 1665), nowe substancje psychoaktywne, zostały zrównane w odpowiedzialności karnej z substancjami psychotropowymi oraz środkami odurzającymi. Utworzony został rejestr zatruć środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi, prowadzony przez Główny Inspektorat Sanitarny. Ustawa wprowadziła również obowiązek zgłaszania przez podmioty wykonujące działalność leczniczą oraz podmioty przeprowadzające badania pośmiertne, zatruć i podejrzeń zatruć oraz zgonów spowodowanych przez nowe narkotyki („dopalacze”).

Nie prowadzono postępowań w zakresie nadzoru nad substancjami psychoaktywnymi. Nie zgłoszono także zatruć i podejrzeń zatruć oraz zgonów spowodowanych przez nowe narkotyki.

Wprowadzone przepisy mają przede wszystkim poprawić skuteczność przeciwdziałania zagrożeniom dla zdrowia publicznego i pozwolić na skuteczniejszą oraz szybszą ochronę społeczeństwa przed niebezpiecznymi substancjami.

6.5 NADZÓR NAD PRODUKTAMI KOSMETYCZNYMI I PRODUKTAMI BIOBÓJCZYMI

Do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących nadzoru nad przestrzeganiem przepisów ustawy z dnia 4 października 2018 r. o produktach kosmetycznych (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 2227) oraz przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. dotyczącego produktów kosmetycznych (wersja przekształcona) (Dz. Urz. UE L 342 z 22.12.2009, str. 59, z późn. zm.). W 2024 r. PPIS w Proszowicach przeprowadził 12 kontroli w zakresie nadzoru nad produktami kosmetycznymi oraz pobrano 9 próbek kosmetyków w ramach planu poboru próbek kosmetyków do badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych.

Państwowa Inspekcja Sanitarna kontroluje przestrzeganie przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu produktów biobójczych i substancji czynnych oraz ich stosowania w działalności zawodowej na podstawie przepisów Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o produktach biobójczych (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 24) oraz rozporządzenia parlamentu i Rady (UE) Nr 528/2012 z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie udostępniania na rynku i stosowania produktów biobójczych (L. 167/1 z 2012r.). W 2024 roku PPIS w Proszowicach przeprowadził 75 kontroli w zakresie nadzoru nad produktami biobójczymi. Wycofano z obrotu 5 produktów biobójczych nie spełniających wymagań wyżej wymienionych przepisów.

ROZDZIAŁ 7

7. NADZÓR ZAPOBIEGAWCZY

Tabela 22. Liczba i rodzaj spraw załatwionych w komórce Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego

Rok	2023	2024
Ogółem:	323	212
uzgodnienie dot. odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	0	0
uzgodnienie zakresu stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko	0	3
opiniowanie projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko	0	2
opinia, co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko	14	8
wydanie opinii w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko	0	0
wydanie opinii w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	7	0
uzgadniania dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych	14	5
zastosowania rozwiązań innych niż określone w obowiązujących przepisach prawnych, w tym w zakresie warunków technicznych	-	-
uczestniczenia w dopuszczeniu do użytkowania obiektu budowlanego	74	33
innych spraw	85	80
kontrole	73	35
postanowienia	0	1
decyzje płatnicze	56	45

Podsumowując powyższe zestawienie: w 2024 r. w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych uczestniczono w o połowę zmniejszonej ilości spraw w stosunku do 2023 r. Uzgodnień dot. odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w 2024 r. nie było. W 2024 r. nie było spraw związanych z uzgodnieniem warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, natomiast opinii do projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko w 2024 r. wydano o 200 % więcej niż w 2023 r. Zmalała liczba uzgodnień dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych, a tj. o 65 %. W 2024 r. przeprowadzono o 52 % mniej kontroli sanitarnych związanych z dopuszczeniem do użytkowania obiektów na terenie powiatu proszowickiego.

Na Samodzielnym Stanowisku Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego ilość załatwianych spraw jest znacząca w skali powiatu. W 2024 r. najbardziej cieszyły się popularnością, podobnie jak w roku ubiegłym: obiekty żywieniowo-żywnościowe, działalności leczniczej, obiekty oświatowe, salony fryzjerskie i kosmetyczne i budynki gospodarcze.

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

W komórce Nadzoru Zapobiegawczego można uzyskać informacje w zakresie aktualnie obowiązujących przepisów prawa, oraz sposobu postępowania przy budowie nowych obiektów lub ich modernizacji.

W 2024 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Proszowicach dopuścił do użytkowania m.in. obiekty budowlane, takie jak:

- ✓ budynki handlowo-usługowe z instalacjami wewnętrznymi, zewnętrznymi,
- ✓ stację kontroli pojazdów z częścią biurową, wraz z wewnętrznymi i zewnętrznymi instalacjami,
- ✓ budynki Remiz,
- ✓ klub wiejski wraz z wewnętrznymi i zewnętrznymi instalacjami,
- ✓ budynek amfiteatru wraz z instalacjami,
- ✓ budynek usługowy - świetlica wiejska,
- ✓ przedszkole niepubliczne,
- ✓ budynek usługowy serwisu samochodowego,
- ✓ budynek stacji uzdatniania wody po przebudowie,
- ✓ obiektu wchodzące w skład ujęcia wody,
- ✓ budynek świetlicy dziecięcej wraz z instalacjami wewnętrznymi, zewnętrznymi
- ✓ sklepy spożywcze/piekarniczo-cukiernicze,
- ✓ lokale gastronomiczne,
- ✓ halę przetwarzania produktów spożywczych, wraz z magazynem i zapleczem technicznym, socjalno-administracyjnym dla potrzeb pracowników,
- ✓ magazyny,
- ✓ budynek produkcyjny suplementów diety,
- ✓ pomieszczenia przygotowalnia i wydawalnia posiłków,
- ✓ budynek usługowo-produkcyjny z zapleczem socjalno-biurowym,
- ✓ działalność leczniczą przychodni zdrowia psychicznego,
- ✓ salony fryzjerskie,
- ✓ salony kosmetyczne,
- ✓ budynki gospodarcze.

ROZDZIAŁ 8

8. WARUNKI SANITARNE W PLACÓWKACH OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZYCH

Źródło: <https://www.facebook.com/ProszowicePowiat/videos/914782797489126>

W 2024 r. w powiecie proszowickim przeprowadzono łącznie 52 kontrole sanitarnych w placówkach oświatowo-wychowawczych:

- 44 w stałych placówkach nauczania i wychowania,
- 8 na turnusach wypoczynkowych (w tym: 1 kontrola wypoczynku zimowego i 7 kontroli wypoczynku letniego).

W 2024 r., w ramach nadzoru sprawowanego przez pion Nadzoru Higieny Dzieci i Młodzieży, przeprowadzono zarówno kontrole planowe, jak i ponadplanowe. Kontrole zaplanowane obejmowały ocenę bieżącego stanu sanitarno-higienicznego i technicznego placówek.

W roku 2024 w ramach działalności pionu Higieny Dzieci i Młodzieży wydano 4 decyzje administracyjne oraz 2 decyzje płańnicze. Nie wystosowano wystąpień pokontrolnych. Nie nałożono mandatów karnych.

8.1 STAN SANITARNO-TECHNICZNY OBIEKTÓW

Stan techniczny budynków systematycznie się poprawia. Związane jest to z pozyskiwaniem przez Organy prowadzące szkoły różnego typu środków na realizację zadań związanych z polepszeniem komfortu pracy oraz nauki w szkole oraz bieżącą realizacją zaleceń wydanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Proszowicach w formie decyzji administracyjnych. W skontrolowanych placówkach stałych, niewłaściwy stan stwierdzono w jednej z nich, obejmujący zarówno aspekty higieniczno-sanitarne, jak i techniczne. Nie odnotowano przypadków, w których problemy dotyczyłyby wyłącznie jednego z tych obszarów.

W 2024 roku wszystkie skontrolowane placówki posiadały podłączenie do miejskiej sieci wodociągowej. Spośród nich 21 nie było podłączonych do sieci kanalizacyjnej – w tym 12 korzystało ze zbiorników bezodpływowych (szamb), a 9 z własnych oczyszczalni ścieków. Na terenie powiatu proszowickiego nie stwierdzono placówki wyposażonej w zewnętrzne sanitariaty. W roku sprawozdawczym we wszystkich placówkach zapewniono odpowiednie standardy dostępności do urządzeń sanitarnych. Nie odnotowano przypadków braku dostępu do ciepłej, bieżącej wody, co skutkowałoby koniecznością wydania decyzji administracyjnych.

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

W ramach bieżącego nadzoru kontrolowano w placówkach oświatowo-wychowawczych stanowiska pracy ucznia pod kątem dostosowania mebli do wzrostu uczniów. W 2024 r. skontrolowano 53 stanowiska dostosowania mebli do wzrostu przedszkolaków i uczniów.

W roku 2024 r. na skontrolowanych 17 szkół i zespołów szkół, 4 szkoły przygotowywały posiłki na miejscu, w 13 szkołach posiłki były dowożone.

Ogółem 17 placówek wydawało ciepłe posiłki, w tym 14 wydawało pełne obiady, natomiast 3 placówki posiłki jednodaniowe. Ze wszystkich posiłków skorzystało 1044 dzieci i młodzieży, w tym 164 dzieci skorzystało z posiłków dofinansowanych.

W nadzorowanych placówkach przeprowadzono następujące remonty i inwestycje:

Szkoła Podstawowa nr 2 w Proszowicach: przeprowadzono kompleksowy remont toalety dziewczęcej, w tym wydzielono miejsca na toaletę dla osób niepełnosprawnych. Położono nowe płytki na ścianach oraz na podłodze, wstawiono nowe kabiny oraz miski toaletowe, zamontowano nowe umywalki wraz z armaturą. Wymalowano także lamperię w większości sal lekcyjnych i na sali gimnastycznej, wykonując przy tym drobne naprawy konserwatorskie.

Źródło: https://proszowice.pl/galerie-1636-wakacyjne_naprawy_i_remonty_w.html

Szkoła Podstawowa nr 1 w Proszowicach: zdemontowano istniejące świetliki, wykonano izolację wełną oraz wymieniono pokrycie dachowe na sali gimnastycznej, a w planach jest odświeżenie ścian i wymiana posadzki w sali gimnastycznej.

Źródło: https://proszowice.pl/galerie-1636-wakacyjne_naprawy_i_remonty_w.html

Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi w Szczytnikach: przeszła gruntowną termomodernizację budynku. W zakresie prac znalazło się: ocieplenie ścian zewnętrznych elewacji budynku Szkoły, ocieplenie stropu budynku szkoły, ocieplenie ścian piwnic poniżej oraz powyżej gruntu budynku szkoły, docieplenie wraz z wymianą

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

pokrycia dachu, wymiana instalacji centralnego ogrzewania: wymiana grzejników i rur rozprowadzających, adaptacja kotłowni węglowej na gazową wraz z instalacją i montażem dwóch zbiorników LPG.

Źródło: https://www.facebook.com/photo/?fbid=974289964034831&set=a.603865307743967&locale=pl_PL

Zespół Szkół w Proszowicach przeszedł kompleksową przebudowę, obejmującą m.in. wymianę instalacji wewnętrznych, malowanie ścian, wymianę balustrad i schodów, a także instalację fotowoltaiki.

Źródło: https://www.facebook.com/zsproszowice/videos/3527889494183607?locale=pl_PL

ROZDZIAŁ 9

9. ZDROWIE PUBLICZNE I PROMOCJA ZDROWIA

W 2024 roku PPIS w Proszowicach kontynuował działania w zakresie profilaktyki chorób zakaźnych i niezakaźnych oraz zachowań prozdrowotnych. Powiatowa Stacja zaangażowana była w następujące programy profilaktyczne i działania:

Profilaktyka palenia tytoniu:

- ✓ Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce
- ✓ Czyste Powietrze Wokół Nas
- ✓ Nie Pal Przy Mnie, Proszę
- ✓ Znajdź właściwe rozwiązanie
- ✓ Światowy Dzień Bez Tytoniu
- ✓ Światowy Dzień Rzucania Palenia
- ✓ Bieg po zdrowie

Przeciwdziałanie chorobom:

- ✓ Profilaktyka HIV/AIDS
- ✓ Profilaktyka odry
- ✓ Oszczędź dziecku ospy
- ✓ Profilaktyka zachorowań na grypę
- ✓ Promocja szczepień (w tym „Szczepienia przeciw HPV, „Europejski Tydzień Szczepień”).

Profilaktyka nadwagi i otyłości:

- ✓ Ogólnopolski program edukacyjny „Trzymaj Formę!”
- ✓ Promocja zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania.
- ✓ Program „Skąd się biorą produkty ekologiczne?”

Ponadto:

- ✓ Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych „ARS, czyli jak dbać o miłość”
- ✓ Program dla młodzieży „Wybierz życie – pierwszy krok”
- ✓ Program dla młodzieży „Podstępne WZW”
- ✓ Program dla młodzieży „Znamie? Znam je!”
- ✓ Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach; Światowy Dzień Walki z Antybiotykami.
- ✓ Pedikuloza
- ✓ Bezpieczeństwo dzieci podczas wypoczynku letniego i zimowego
- ✓ Interwencje wynikające z sytuacji epidemiologicznej

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

W ramach działalności pionu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia, przeprowadzono wizytacje oświatowe z programów edukacyjnych realizowanych przez nauczycieli w szkołach podstawowych. Łącznie przeprowadzono 30 wizytacji.

Równocześnie podjęto następujące inicjatywy:

W 2024 r. ferie zimowe dla dzieci i młodzieży z terenu województwa małopolskiego trwały w okresie od 12.02.2024-25.02.2024 r. W dniu 12.02.2024 roku odbyła się prelekcja o zdrowej żywności, którą wysłuchali uczestnicy półkolonii „zima w mieście” organizowanej w ramach zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży. W ramach zajęć słuchacze poznali piramidę zdrowia, której grafiki obejmują

odpowiednią dietę, aktywność fizyczną, sen, relaks i inne aspekty zdrowego trybu życia. Prelegenci zachęcali, aby dzieci korzystały z różnorodnych grup produktów spożywczych. Zalecono spożywanie w większych ilościach tych, które są bogate w składniki odżywcze typu owoce, warzywa, pełnoziarniste produkty zbożowe, a ograniczenie spożycie produktów wysoko przetworzonych, tłustych i słodkich. Ponadto, zalecano aktywność fizyczną jako kluczową część zdrowego stylu życia oraz zdrowe nawyki snu, regularny odpoczynek i techniki relaksacyjne dla dobrego samopoczucia psychicznego. Razem z uczestnikami półkolonii ułożono piramidę, która jest dostosowana do ich wieku i potrzeb. Następnie przeprowadzono „burzę mózgów” podczas której dzieci przedstawiały swoje pomysły jak wdrożyć zdrowe nawyki do codzienności i holistycznie podejść do zdrowia, uwzględniającego zarówno aspekty fizyczne, jak i psychiczne.

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

odżywiania, poprzez wyjaśnienie zasad piramidy zdrowego odżywiania, co ma na celu promowanie świadomego i zdrowego podejścia do jedzenia już od najmłodszych lat.

W okresie od marca do kwietnia 2024 r. przeprowadzono cykl prelekcji pt. "Warzywno-Owocowa Przygoda: Poznaj Piramidę Zdrowego Odżywiania!" które odbyły się w Szkole Podstawowej w Książnicach Wielkich, Kościelcu, Żębocinie oraz Zespole Szkół w Biórkowie Wielkim. Celem było zapoznanie dzieci z wartością odżywczą warzyw i owoców oraz zasadami zdrowego

W dniu 05.02.2024 roku odbyła się prelekcja zatytułowana "e-papierosy – współczesne wyzwanie" którą wsluchiwali się uczniowie klas III,IV,VI i VII Szkoły Podstawowej w Mniszowie. Omówione tematy to:

- Motywacje osób dorosłych i młodzieży do sięgania po e-papierosy.
 - Zakres zakazu sprzedaży e-papierosów.
 - Konsekwencje karne za palenie w miejscach objętych zakazem.
 - Struktura e-papierosa.
 - Zagrożenia zdrowotne związane z korzystaniem z e-papierosów.
 - Składników liquidów używanych w e-papierosach.
 - Zawartość areozolu, czyli "dymu" wydalanego z ust.
 - Efekty biernego palenia e-papierosów.
- Choroby spowodowane używaniem e-papierosów.
 - Dostęp do pomocy dla osób uzależnionych od papierosów.
 - Korzyści związane z rzuceniem palenia

W dniu 26 kwietnia 2024 roku, pracownicy stacji aktywnie włączyli się w obchody Dnia Integracji Pokoleń, które zostały zorganizowane w ramach Dnia Otwartego w Zespole Szkół w Piotrkowicach Małych. W związku z tym wydarzeniem przygotowaliśmy stoisko informacyjno-edukacyjne, które miało na celu promowanie idei szczepień. Na stoisku dostępne były szczegółowe ulotki dotyczące procedur szczepień oraz możliwość konsultacji z zakresu preparatów szczepionkowych, doskonale wpisując się w celebrację Europejskiego Tygodnia Szczepień. W trakcie wydarzenia, młodzież miała okazję skorzystać z dodatkowych atrakcji, w tym sprawdzenia poziomu dwutlenku węgla w wydychanym powietrzu, co stanowiło ważny element edukacji dotyczącej środowiska oraz zdrowego stylu

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

życia. Dodatkowo, zapewniliśmy możliwość korzystania z alkoogogli, które symulują zaburzenia jakich doznaje osoba po spożyciu alkoholu, a więc: obniżenie koncentracji, spowolnienie czasu reakcji, trudności z określeniem kierunków, zniekształcenie widzianego obrazu, zaburzenie w ocenie odległości, podwójne widzenie.

W piątek, 17 maja 2024 roku, pracownicy PSSE w Proszowicach, na czele z Panią Inspektorem, wzięli udział w I Proszowickim Triathlonie Lotników, organizowanym przez Klub Sportowy Lotnik Ostrów. Poprzez udział w takich wydarzeniach promujemy aktywny styl życia i dbanie o nasze zdrowie. Jednocześnie wspieramy ochronę środowiska, korzystając z różnych, ekologicznych środków transportu.

W dniu 26 maja 2024 roku, aktywnie włączyliśmy się w obchody Dnia Zdrowia połączonymi z obchodami dnia rodziny pt. RAZEM OFF LINE organizowanym przez Burmistrza Gminy i Miasta Proszowice, Centrum Kultury w Proszowicach oraz ELOKIDS. W związku z tym wydarzeniem przygotowaliśmy stoisko informacyjno-educacyjne, które zawierało informacje przede wszystkim nt. walki z nowotworami, rozmawialiśmy o zaletach karmienia piersią. Nie zabrakło również atrakcji dla najmłodszych, takich jak edukacyjne kolorowanki, puzzle, rebusy.

W trakcie wydarzenia, młodzież oraz dorośli mieli okazję skorzystać z alkoogogli, które symulują zaburzenia jakich doznaje osoba po spożyciu alkoholu, a więc: obniżenie koncentracji, spowolnienie czasu reakcji, trudności z określeniem kierunków, zniekształcenie widzianego obrazu, zaburzenie w ocenie odległości, podwójne widzenie.

W ramach przerwy wakacyjnej, podczas półkolonii które odbywały się na terenie powiatu proszowickiego przeprowadzono prelekcje dla dzieci. Podczas spotkania omawiano ważne kwestie dotyczące bezpiecznego wypoczynku podczas lata, bezpieczeństwa żywności oraz higieny rąk.

Najmłodszy pogłęбили wiedzę na temat zasad, które pozwoliły im cieszyć się wakacjami w sposób zdrowy i bezpieczny. Dowiedzieli się, jak unikać zagrożeń podczas zabaw na świeżym powietrzu, jak bezpiecznie korzystać z kąpielisk oraz jak dbać o swoje zdrowie w upalne dni.

Prelekcja obejmowała również tematy związane z bezpieczeństwem żywności. Dzieci nauczyły się, jak wybierać zdrowe i bezpieczne produkty spożywcze, a także jak przechowywać jedzenie w odpowiednich warunkach, aby uniknąć zatrucia pokarmowego.

Kolejnym ważnym punktem było omówienie higieny rąk. Dzieci dowiedzieli się, jak prawidłowo myć ręce i dlaczego jest to tak istotne dla ich zdrowia. Praktyczne wskazówki i demonstracje pomogły im zrozumieć, kiedy i jak należy myć ręce, aby zapobiegać rozprzestrzenianiu się bakterii i wirusów.

Prelekcja była interaktywna, pełna ciekawych przykładów i angażujących zadań, co sprawiło, że dzieci chętnie brały w niej udział. Dzięki zdobytej wiedzy uczestnicy półkolonii będą mogli spędzać wakacje w sposób bezpieczny i zdrowy.

21 lipca 2024 roku odbyło się „Święto Ogórka”, nazywane „ogórkową potęgą”, mające na celu promocję tego regionalnego produktu. Podczas tego wydarzenia podtrzymywana jest tradycja uprawy i kiszenia ogórków w beczkach. Ogórek gromadzi mieszkańców powiatu proszowickiego, którzy przy okazji mogą uzyskać informacje na temat profilaktyki chorób, wziąć udział w grach i konkursach dla dzieci związanych z bezpiecznym wypoczynkiem podczas wakacji.

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

W dniu 11.10.2024 r. odbyła się prelekcja dla dzieci i młodzieży ze Szkoły Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi w Szczytnikach pt. Prelekcja o szkodliwości e-papierosów – współczesne zagrożenia, podczas której poruszono temat szkodliwości e-papierosów i ich wpływu na zdrowie. Uczestnicy mieli okazję dowiedzieć się, jakie zagrożenia niosą ze sobą te popularne urządzenia, a także jak unikać uzależnienia.

Dodatkowo, dzieci mogły skorzystać z alkoogli, które symulowały zmienioną percepcję po spożyciu alkoholu, oraz użyć smokylizera – urządzenia wykazującego obecność dwutlenku węgla w wydychanym powietrzu.

15 października w ramach Światowego Dnia Raka Piersi pracownicy PSSE w Proszowicach włączyli się w kampanię edukacyjną #jajuzaty, która ma na celu zmotywowanie kobiet do regularnego badania piersi. Realizatorem kampanii jest Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa małopolskiego.

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

W dniu 27 listopada 2024 r. w Centrum Kultury i Wypoczynku w Proszowicach odbyła konferencja pn. Bądź świadoma – żyj!, która dotyczyła profilaktyki raka piersi. Ta ważna inicjatywa miała na celu zwiększenie świadomości kobiet w temacie najczęściej występującego nowotworu złośliwego u kobiet – raka piersi. Wśród prelegentów byli wybitni specjaliści Narodowego Instytutu Onkologii im. Marii Curie-Skłodowskiej – Państwowego Instytutu Badawczego Oddziału w Krakowie prof. dr hab. n. med. Janusz Ryś oraz prof. dr hab. n. med. Stanisław Kłęk. Zaproszeni goście mieli okazję wysłuchać również wystąpień Katarzyny Baranowskiej – psychologa Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Proszowicach, mgr inż. Katarzyny Bandoły – Dyrektora PSSE w Proszowicach, mgr Magdaleny Drożdżik – Kierownika Działu Zdrowia Publicznego i Promocji Zdrowia Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krakowie oraz dr n. med. Witolda Mierniczka -Zastępcy Dyrektora ds. Lecznictwa Szpitala w Proszowicach. Podczas wydarzenia eksperci przedstawili najważniejsze zagadnienia dotyczące diagnostyki oraz leczenia raka piersi, programów edukacyjnych, a także wsparcia psychologicznego w chorobie nowotworowej. Konferencja została zorganizowana przy współpracy Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Proszowicach, Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Proszowicach, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Proszowicach, Narodowego Instytutu Onkologii im. Marii Curie-Skłodowskiej – Państwowego Instytutu Badawczego Oddziału w Krakowie oraz Starostwa Powiatowego w Proszowicach.

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

Zagrożenia związane z tytoniem Skuteczna profilaktyka - szczepienia

Katarzyna Bandoła

21.11.2024

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Proszowicach

W dniu 21 listopada 2024 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Proszowicach przeprowadził prelekcję podczas konferencji zorganizowanej w Zespole Szkół w Piotrkowicach Małych. Podczas wystąpienia omówiono zagadnienia dotyczące szkodliwości tradycyjnych papierosów oraz nowych środków, takich jak snusy. Ważnym elementem prezentacji była również tematyka szczepień ochronnych, w tym szczepień przeciwko HPV, a także tych zalecanych dla dorosłych m.in.: krztuścowi, tężcowi,

pneumokokom oraz grypie, które są szczególnie istotne dla osób starszych. Prezentacja była skierowana do dyrektorów szkół podstawowych z terenu powiatu proszowickiego oraz ościennych gmin. Jej celem było podniesienie świadomości uczestników w zakresie zagrożeń zdrowotnych oraz znaczenia profilaktyki w ochronie zdrowia uczniów i ich rodzin.

Sporo informacji na temat zdrowia, zagadnień związanych z kompetencjami Inspekcji Sanitarnej można odszukać w naszych mediach społecznościowych bądź na stronie internetowej, do czego gorąco zachęcamy.

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Proszowicach

ul. Adama Grzymały-Siedleckiego 2, 32-100 Proszowice

tel. 12 386 00 15, 12 386 34 11

e-mail: psse.proszowice@sanepid.gov.pl

skrytka ePUAP: /PSSE_Proszowice/skrytka

skrytka e-Doręczenia: AE:PL-22950-22903-GRAHV-27

REGON 351371078 NIP 682-139-60-31

<https://www.gov.pl/web/psse-proszowice>

<https://www.facebook.com/PSSEProszowice/>

Wszelkie prawa zastrzeżone. Wykorzystywanie w całości lub fragmentów opracowania dozwolone pod warunkiem odnotowania źródła informacji

Stan sanitarny powiatu proszowickiego w 2024 roku